

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Liikettä Lähiöön - Peltosaari

Passiivisen lähiön asukkaiden osallistaminen
katu- ja yhteisötaiteen keinoin

Emma Abendstein ja Mona Lahtinen

Kulttuurituotanto (240 op)

4 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Emma Abendstein ja Mona Lahtinen	Sivumäärä 66 ja 8 liitesivua
Työn nimi: Liikettä Lähiöön - Peltosaari Passiivisen lähiön asukkaiden osallistaminen katu- ja yhteisötaiteen keinoin	
Ohjaava(t) opettaja(t) Arto Lindholm	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu	
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö kehittää passiivisen Peltosaaren lähiön asukkaiden osallistamista sekä ympäristön elävöittämistä katu- ja yhteisötaiteen keinoin. Työn tilaaja on Humanistinen Ammattikorkeakoulu ja työn toiminnallinen osuus toteutettiin yhteistyössä Kulttuuriviritys-hankkeen, Peltosaari-projektin sekä Riihimäen kaupungin kanssa Peltosaaren lähiössä syksyllä 2015 sekä keväällä 2016.</p> <p>Peltosaari on vajaan 3000 asukkaan moniongelmainen lähiö Riihimäen keskustan välittömässä läheisyydessä. Vuokra-asuntojen suuri määrä, alueen heikko maine, sitoutumaton asukaskanta sekä palvelujen puute ovat esimerkkejä lähiön monista ongelmista. Lähiön asukasosallisuus on pitkään ollut heikkoa eikä Peltosaari ole onnistunut merkittävästi kehittämään kulttuuripalvelutarjontaansa. Harmaa ja töhritty katukuva on myös yksi esimerkki lähiön ja sen asukkaiden passiivisuudesta.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kokeilukulttuurin avulla tutkia, miten lähiöasukkaat saadaan osallistettua oman lähiönsä toimintaan ja elävöittämiseen sekä miten passiivista lähiötä on mahdollista elävöittää. Työn tavoitteena on myös tutkia, mitä pysyvää osallistaminen lähiölle ja lähiöasukkaille tuotti. Opinnäytetyö on myös toiminnallisen aluekehitystyön sekä asukasosallisuuden kehittämisen opas, josta selviää, miten työ käytännössä toteutettiin.</p> <p>Liikettä Lähiöön – Peltosaari perustuu tietopohjaan lähiöiden historiasta, osallistamisen mahdollisuuksista sekä katu- ja yhteisötaiteen merkityksestä. Työn tueksi luotiin monistettava asukasosallisuutta katutaiteen keinoin edistävä konsepti, jota voidaan jatkossa hyödyntää muissa vastaavanlaisissa lähiöissä ympäri Suomea. Kevään 2016 aikana Peltosaaren ideoitii ja tuotettiin viisi asukkaita osallistavaa toimintakokeilua: 1) valokuvakeräys- ja heijastus 2) avoin katugalleria 3) taidesähkökaapit 4) osallistava muraali 5) katutaidepahtuma.</p> <p>Toimintakokeiluihin kehitettiin eri osallisuuden tasoja, jotta asukasosallisuuden sekä asukkaiden tarpeista saadaan kokonaisvaltainen kuva. Toimenpiteillä pyrittiin tutkimaan, minkä tasoisia kulttuuri- ja taidetoimintoja lähiöihin on kannattavaa tulevaisuudessa tuottaa ja miten asukkaita on järkevää osallistaa. Osalla toimintakokeiluista elävöitettiin Peltosaaren katukuvaa sekä hetkellisesti että pysyvästi. Kokeiluilla haluttiin luoda myös pysyviä toimintoja kehittämään asukkaiden käsitystä omasta asuinalueestaan sekä kasvattamaan asukasidentiteettiä.</p> <p>Opinnäytetyö on eräänlainen hybridi, joka yhdistää Riihimäen kaupungin, alueen aluekehityshankkeet sekä Humanistisen Ammattikorkeakoulun osallisuutta tutkivaksi kokonaisuudeksi. Työ on opas, jota voidaan hyödyntää vastaavanlaisissa lähiöiden kehitystehtävissä myös tulevaisuudessa. Kokeilukulttuurin perustuva työ esittelee asukasosallisuutta kehittäviä keinoja, jotka ovat pitkälti monistettavissa vastaavanlaisissa aluekehityshankkeissa. Opinnäytetyö on myös esimerkki siitä, miten ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon koulutusohjelma mahdollistaa työskentelyn aluekehitystehtävissä.</p>	
Asiasanat lähiöt, osallistaminen, yhteisöllisyys, katutaide, yhteisötaide	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Emma Abendstein and Mona Lahtinen	Number of Pages 75
Title: Liikettä Lähiöön – Peltosaari Improving social inclusion in a passive suburb through street and community art	
Supervisor(s) Arto Lindholm	
Subscriber and/or Mentor Humak University of Applied Sciences	
Abstract <p>The purpose of this thesis is to develop the passive suburb of Peltosaari, improve social inclusion within residents and to enliven the suburbs surroundings. The subscriber of this thesis is the University of applied sciences HUMAK. The functional part of this thesis was conducted in the autumn 2015 and spring 2016 in collaboration with Kulttuuriviritys-project, Peltosaari-project and the city of Riihimäki.</p> <p>Peltosaari is a problematic suburb next to the center of Riihimäki with less than 3000 inhabitants. The large amount of rental housing, poor reputation of the area, uncommitted residents and the lack of social and public services are examples of the many problems of the suburb of Peltosaari. For a long time the resident participation has been weak and the city of Riihimäki has not been successful in developing the areas social nor cultural services. A grey and scrawled street scene is also an example of the problems in the suburb and residents passivity.</p> <p>The objective of this thesis is to study through different experiments how to activate and involve the residents and how to make a change in their own neighborhood and with what kind of different methods it is possible to enliven a passive suburb. The thesis will also work as a guide, which shows how the work was carried out in practice.</p> <p>Liikettä Lähiöön - Peltosaari is based on the information of the history of the suburbs, potentiality of social inclusion and relevancy of street and community art. To support the work a concept was developed which can be used in other similar suburbs around Finland. Five different experiments that include participation among the residents living in the suburb were innovated and produced during spring 2016. These five experiments were: 1) photo collection 2) open street gallery 3) art electrical boxes 4) mural painting 5) street art event.</p> <p>Different levels of participation were planned for each experiment so that the study would reveal the residents needs as well as the reason to lack of participation. Through these five experiments we wanted to find out which kind of culture and art activities should be used and produced in the future and what is the best way to participate residents. The street scene of Peltosaari was enlivened momentarily and permanently through some of the experiments.</p> <p>This thesis is kind of a hybrid that combines the city of Riihimäki, the areas different development projects as well as the University of applied sciences HUMAK. This thesis works as a guide that can be used for development tasks in the future in similar suburbs. This thesis also presents different methods how to affect and improve social inclusion in problematic and segregated suburbs. This thesis also sets an example of how culture management enables working in the field of regional development.</p>	
Keywords suburbs, social inclusion, communality, street art, community art,	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Työn tarve	6
1.2 Opinnäytetyön tavoitteet	8
1.3 Onnistumisen arviointi	9
1.4 Monistettava konsepti	10
2 TAUSTAA LÄHIÖSTÄ	11
2.1 Lähiöt	11
2.2 Alueellinen eriytyminen lähiöissä	14
2.3 Lähiökehittäminen	15
2.4 Peltosaari – lähiö keskellä keskustaa	17
2.5 Osallistumattomuus	19
2.6 Liikettä Lähiöön - Peltosaari	21
3 OSALLISTAVAT TOIMINTAKOKEILUT	23
3.1 Kokeilukulttuurillinen lähestymistapa	23
3.2 Minun Peltosaareni – valokuvakeräys	24
3.3 Itseohjautuva katugalleria	28
3.4 Taidesähkökaapit	31
3.5 Osallistava muraali	33
3.6 Katutaidetapahtuma	36
4 TULOKSET	38
4.1 Minun Peltosaareni – valokuvakeräyksen tulokset	38
4.2 Itseohjautuvan katugalleria tulokset	42
4.3 Taidesähkökaapit	44
4.4 Osallistavan Muraalin tulokset	45
4.5 Katutaidetapahtuma	53
4.6 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tulokset	57
5 LOPUKSI	59
5.1 Toteutuskeskeinen ja osallistava aluekehittäminen	59
5.2 Liikettä Lähiöön – 2021	60
LÄHTEET	63
LIITTEET	66

1 JOHDANTO

Osallisuus ja osallistaminen ovat termejä, jotka edustavat nyky-yhteiskunnan trendejä monilla eri toimialoilla. Yksiselitteisiä määritelmiä termeille ei ole, mutta osallisuus on tunne, joka voidaan määritellä esimerkiksi seuraavilla kolmella ulottuvuudella sekä edellytyksellä (Raivio & Karjalainen 2013, 16): (1) riittävä toimeentulo ja hyvinvointi (2) toiminnallinen osallisuus (3) yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys. Osallistaminen on noussut myös merkittäväksi osaksi kulttuuripolitiikan linjauksia sekä varsinkin kulttuurituotannossa osallistaminen on kasvava osa tuotantoa. Katri Halosen (2011, 28) mukaan viimeisten 20 vuoden aikana kuluttaja on nostettu yhä tärkeämmäksi kulttuurituotannon toimijaksi, joka omalla toiminnallaan vaikuttaa ja osallistuu koko kulttuurituotannon kenttään.

Passiivisten ihmisten, työntekijöiden tai asukkaiden aktivointi koetaan merkitykselliseksi ja kehittäväksi varsinkin kulttuurialalla. Myös kaupungit ovat panostaneet asukasosallisuuden kehittämiseen sekä sen tutkimiseen, ja osallistavia toimenpiteitä toteutetaan yhä useammin eri puolella Suomea. Asuinalueiden toivotaan tulevaisuudessa kehittyvän asukkaiden toimesta asukkaiden näköisiksi. Tämä mahdollistaisi asumisen, jossa ensisijaisesti asukkaiden tarpeet muokkaavat asuinalueita.

Asuinympäristön kehittäminen ei ole pelkästään teknisiä toimenpiteitä vaan kehittäminen vaatii lisäksi sosiaalisen ympäristön kehittämistä. Sosiaalinen näkökulma korostaa osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksien merkitystä ihmisten arjen suunnittelussa. Arjen ei ole tarkoitus rakentua vain palvelujen kautta, vaan sosiaalisen ympäristön hyvät perusrakenteet luovat ihmisille paremmat mahdollisuudet osallistua oman arjen rakentamiseen. (Junnonen 2014, 24).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kokeilukulttuurin kautta tutkia, pohtia sekä kehittää yksittäisen lähiön ja sen asukkaiden osallisuutta sekä elävöittää lähiön katukuvaa katu- ja yhteisötaiteen keinoin. Monialainen katutaide on alati muuttuva kaupunki-ilmiö, mikä herättää runsaasti mielipiteitä, mutta samalla on vähitellen vakiinnuttanut paikkansa myös suomalaisessa katukuvassa. Katutaiteesta voidaan ajoittain käyttää myös termiä kaupunkitaide, jolla viitataan yleisemmin kaupungeissa esiinty-

vään taidesuuntaukseen. Katutaiteessa on kuitenkin kyse mistä tahansa taiteesta, joka on kehittynyt julkisissa tiloissa. (Helin 2014, 24).

Usein puhutaan myös graffittitaiteesta, tägeistä ja töhryistä. Onko graffittitaide ja katutaide sitten sama asia? Graffiti voi sisältyä katutaidetermin käyttöalaan, mutta usein näiden termien välillä nähdään myös eroavaisuuksia. Katutaide nähdään usein edustavan julkisen tilan kaunistamista kun taas graffititaide yhdistetään vandalismiin. Nykyään kuitenkin myös graffitien merkitys on muuttunut. Koskela (1997, 7-8) on esittänyt, että graffitit edustavat uutta urbaania territoriaalisuutta, jossa graffitien funktio voidaan jaotella kolmeen osaan: territoriaaliseen (kenen asuttama tila), poliittiseen (iskulauseet) sekä esteettiseen (kaupungin kaunistaminen) funktioon. Tässä työssä keskitytään nimenomaan katutaiteen esteettiseen funktioon asukasosallisuutta kehitettäessä. Tavoitteena on osoittaa, että katu- ja ympäristötaide voi oikein toteutettuna olla oiva keino osallistaa asukkaita sekä lisätä asuin ympäristön funktiota sekä viihtyvyyttä arjen toimintojen kenttänä.

1.1 Työn tarve

Liikettä Lähiöön - Peltosaari on Humanistisen Ammattikorkeakoulun tilaama opinnäytetyö, joka keskittyy Riihimäellä sijaitsevan passiivisen Peltosaaren lähiön asukasosallisuuden kehittämiseen sekä asuinalueen ympäristön elävöittämiseen katu- ja yhteisötaiteen keinoin. Asukasosallisuuden ja uusien kulttuuritoimintojen kehitystarve alueella on jo pitkään ollut merkittävä. Peltosaari on noin 3000 asukkaan moniongelmainen lähiö. Alueen heikko maine, vuokra-asuntojen suuri määrä, maahanmuuttajien sijoittelu, palveluiden puute, korkea työttömyysaste sekä sitoutumaton asukaskanta ovat johtaneet passiivisen asuinalueen muodostumiseen, jossa konkreettisia kulttuuritoimintoja ei juurikaan ole ollut. Liiketilojen puute, 70-luvun lähiörakenne, vähitellen rapistuneet sekä töhryt julkisivut taas ovat luoneet synkän ja elottoman katukuvan. Harmaa asuin ympäristö kaipasi myös piristystä ja funktionaalisuutta, jossa asukkaiden tarpeet ja toiveet on huomioitu.

Tämä opinnäytetyö syntyi tarpeesta kehittää Peltosaaren asukasosallisuutta yhteistyössä Kulttuuriviritys-hankkeen sekä Peltosaari-projektin kanssa. Riihimäen kau-

pungin Kulttuuriviritys on syksyllä 2015 käynnistynyt Peltosaaren lähiön kehittämishanke, jonka tavoitteena on taide- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantaminen sekä asukkaiden osallisuuden lisääminen kulttuuripalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Humanistinen Ammattikorkeakoulu taas arvioi Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta muun muassa Kulttuuriviritys-hankkeen onnistumista sekä kerää tietoa osallistamisen kokemuksista. Peltosaarta on myös kehitetty vuodesta 2011 lähtien ekotehokkaan kaupunkiasumisen pilottina Peltosaari-projektissa, jossa kiinnitetään huomiota esimerkiksi asukkaiden turvallisuuden, viihtyisyyden ja arkielämän sujuvuuden parantamiseen ja asukasaktiivisuuden lisäämiseen.

Vaikka osallistavan kulttuuritoiminnan tarpeellisuus on huomattu kaupungin ja alueen eri kehityshankkeiden toimesta, on tarve pitkälti lähtöisin myös asukkaista itsestään. Alueen heikko imago sekä palvelujen puute ovat vaikuttaneet alueen asukasidentiteettiin heikentävästi. Syksyllä 2015 kävimme keskusteluja asukkaiden kanssa, joiden perusteella asukkaat selvästi kaipasivat uudistuksia niin kulttuuritoimintaan kuin asuinympäristöönsä. Harmaasta ja töhritystä lähiöstä ei selvästi oltu ylpeitä, vaikka asukkaat muutoin kokivatkin asumisen Peltosaarella mieleiseksi. Esimerkiksi kohtaamispaikkojen puute, heikko asukasaktiivisuus sekä vuosikymmeniä sitten syntynyt alueen huono maine koettiin negatiivisiksi asukkaiden keskuudessa. Yleinen toive oli erilaisten toimintojen lisääminen niin palvelutarjontaan kuin katukuvaan. Myös oma mahdollisuus vaikuttaa omaan asuinympäristöön koettiin tärkeänä.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Taulukko 1. Tavoitteet

Opinnäytetyössämme ydintavoite on asukasosallisuuden kehittäminen Peltosaaren lähiössä katu- ja yhteisötaiteen keinoin. Lähtökohtaisesti tärkein tavoite on tutkia, kokeilla ja pohtia, miten peltosaarelaiset saadaan osallistettua oman lähiönsä elävöittämiseen ja toimintaan. Vaikka opinnäytetyö perustuukin kokeilukulttuuriin, jossa tehdään ja luodaan uutta ilman etukäteistutkimusta, on silti tärkeää selvittää, millä keinoin asukkaat kannattaa ja saadaan osallistettua eri toimintoihin. On myös tärkeää huomioida osallistumattomuus ja sen mahdolliset syyt. Osallistamiskeinoja pohtiessa tulee huomioida peltosaarelaisten ikäjakauma, kulttuuriset taustat sekä tietopohja siitä, mitä kulttuurisia ja osallistavia toimenpiteitä alueella on jo tehty. Erilaiset kohde-ryhmät vaativat erilaisia osallistavia keinoja ja tapoja.

Työssämme käsitellään viittä (5) erilaista kulttuuri- ja taidetempausta, jotka tuotetaan Peltosaareen kevään 2016 aikana. Kutsumme näitä tempauksia opinnäytetyössämme toimintakokeiluiksi. Eri toimintakokeilut ovat osallistava muraali, valokuvanäyttely ja heijastus, Peltosaaren katugalleria, taidesähkökaapit sekä Telluskadun katutaide-tapahtuma. Eri kokeiluissa pyrimme luomaan eri tasoisia osallistavia toimintoja, jotta saisimme tarkempaa tietoa asukasosallisuuden muodoista, tarpeista sekä tarpeellisuudesta. On tärkeää myös ymmärtää ja pohtia mikä on lähiö, mitä elementtejä se sisältää ja miksi juuri lähiöissä asukasosallisuus on usein heikkoa.

Tavoitteenamme on myös tutkia, mitä pysyvää asukkaita osallistavat toimenpiteet tuottivat Peltosaareen kevään 2016 aikana. On tärkeää ymmärtää, havainnoida ja tutkia miten eri toimenpiteet vaikuttivat esimerkiksi Peltosaaren yhteisöllisydentunteeseen, viihtyvyyteen, sekä oman asuinalueen arvostukseen. Kasvoiko tunne yhteisöllisyydestä vai pysyikö asuinalueen arvostus samantasoisena kuin ennen opinnäytetyön osallistavia toimenpiteitä. Havainnointi ja haastattelut toteutetaan keväällä 2016 Peltosaarella järjestettävässä katutaidetapahtumassa.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös tarkastella hankkeen kulkua ja sen eri prosesseja teknisesti. Opinnäytetyöstä tulee selvittää, millainen prosessi esimerkiksi muraalin valmistuminen katukuvaan on. Lupa-asiat, kustannukset, työvaiheet sekä mahdolliset yhteistyökumppanit ovat osa-alueita, joita tarkastelemme edellä mainitun viiden eri toimintakokeilun kautta. Tavoitteena on rakentaa yleispätevä tietopaketti eri toimenpiteiden teknisistä toteutuksista. Osallistamisen kannalta on tärkeää hahmottaa minkälaisista osa-alueista osallistavat toiminnot koostuvat ja minkälaisia resursseja asukasosallistaminen vaatii.

Lisäksi tavoitteenamme on luoda Peltosaareen pysyvää kulttuuria, taidetta sekä funktionaalisia toimintoja. Pysyvyys eri toimintakokeiluissa onkin olennaista Peltosaaren tulevaisuuden kannalta. Muraalin ja katugallerian toivotaan kehittävän Peltosaaren imagoa, ilostuttavan peltosaarelaisia ja pakottavan myös ei-kävijöitä havainnoimaan ympäristöään. Lisäksi pysyvillä toiminnoilla on mahdollista osallistaa asukkaita myös tulevaisuudessa.

1.3 Onnistumisen arviointi

Opinnäytetyössä arvioidaan viiden kulttuuri- ja taidetempauksen onnistumista ja teknistä toteutusta, Peltosaaren asukkaiden osallisuutta, osallistumattomuutta ja asukas yhteisöllisyyden mahdollista kasvua hankkeen aikana. Pyrimme viidessä toimintakokeilussa arvioimaan myös tapahtumien saavutettavuutta ja osallisuuden eri tasoja. Arvioinnissa tulisi lähteä liikkeelle siitä, mikä on Peltosaaren asukkaiden osalli-

suuden nykytila ja mitä muutoksia osallisuuteen tai osallistumattomuuteen kehittämistyöllä pyritään saamaan aikaiseksi.

Opinnäytetyössä arvioidaan myös yhteisö- ja katutaiteen onnistumista Peltosaaresa. Keskeistä arvioinnissa on toimijoiden kuten taitelijoiden, opinnäytetyön tekijöiden, Peltosaari-projektin ja Peltosaaren asukkaiden kohtaaminen ja toimintakokeiluiden yleisön tai osan yleisöstä osallistuminen taideteosten tekemiseen. Työssä arvioidaan ja tarkastellaan myös sitä, miten asukkaat otettiin tai saatiin mukaan viiteen eri tapaukseen. Mikä markkinointikanavista oli tehokkain ja mitä kautta osallistujia tavoitettiin parhaiten. Lopuksi on mielenkiintoista myös arvioida miten ja millä eri tasoilla Peltosaaren asukkaat osallistuivat kaikissa eri toimintakokeiluissa. Kuinka moni osallistui seinämaalauksen suunnitteluun? Kuinka paljon valokuvia saatiin heijastettua Peltosaaren rakennuksen ulkoseinään ja keitä ja kuinka moni tuli paikalle katsomaan heijastus-näyttelyä? Mikä oli katutaidetapahtuman kävijämäärä? Kuinka moni osallistui muraalin valmisteluun ja toteutukseen? Mikä oli lopullisen Peltosaaren katutaidepäivän kävijämäärä?

1.4 Monistettava konsepti

Kun opinnäytetyö Peltosaareissa käynnistyi syksyllä 2015, toivottiin meiltä opinnäytetyön tekijöiltä konseptia, jonka tuloksia olisi mahdollista jatkossa hyödyntää myös muissakin kaupungeissa kuin Riihimäellä. Tämän seurauksena syntyi Liikettä Lähiöön – konsepti, jonka ensimmäinen projekti on Liikettä Lähiöön – Peltosaari.

Kaikki lähiöt ovat yksilöllisiä sekä erilaisia, mutta ongelmat eri lähiöissä tuntuvat olevan samankaltaisia: asukkaiden passiivisuus, palvelujen sekä kulttuuritoimintojen puute, vuokra-asuntojen suuri määrä, heikko maine sekä alhainen hintataso. Mikäli ongelmat ovat samankaltaisia niin sitä todennäköisimmin myös ratkaisut ovat samankaltaisia. Toivommekin työmme eri toimenpiteiden kautta löydettyjen uusien keinojen ja ideoiden myös jatkossa hyödynnettävän vastaavanlaisissa aluekehitysprojekteissa. Tämän vuoksi työn yksi tavoitteista oli monistettavuuden luominen. Monistettavuutta lähdettiin tässä työssä rakentamaan brändin ideoimisesta. Halusimme nimen, jota voidaan hyödyntää myös muissa lähiöissä. Liikettä Lähiöön - Peltosaari

voi vuoden päästä olla vaikka Liikettä Lähiöön – Hakunila. Liikettä Lähiöön onkin siis yläkäsite, jonka alla voi toimia useita eri aluekehityshankkeita ympäri Suomen. Niillä haluttiin kuvastaa aktiivisuutta, liikkuvuutta sekä päämäärätietoisien toiminnan rakentamista.

Konseptille haluttiin myös visuaalinen ilme, jota voidaan hyödyntää monipuolisessa markkinoinnissa niin perinteisissä kanavissa että sosiaalisessa mediassa. Yhteneväinen visuaalisuus tiedotteissa sekä some-markkinoinnissa on tärkeää tunnettuutta tavoiteltaessa. Varsinkin Peltosaarella asuu paljon ihmisiä, jotka eivät käytä esimerkiksi sosiaalisen median palveluita. Tällöin perinteinen juliste- sekä tiedotemarkkinointi on tärkeää. Tulosteiden yhteneväinen ilme auttaa asukkaita ymmärtämään, että kyse on yhden projektin useammasta toimenpiteestä. Visuaalisen ilmeen haluttiin edustavan aktiivisten asukkaiden aktiivista lähiötä. Koimme visuaalisen ilmeen tärkeänä osana konseptin brändäystä sekä mahdollisen monistettavuuden onnistumista.

Liikettä Lähiöön – projektille perustettiin myös facebook-sivusto, joka muokattiin visuaalisen ilmeen mukaisesti. Värikästä ja kuvapainotteista sivua hyödynnettiin monipuolisesti eri toimenpiteiden ja tapahtumien markkinoinnissa sekä tiedottamisessa. Facebook-sivuja hyödynnettiin myös kuvien ja videoiden tallentamiseen ja jakamiseen. Projektin facebook-sivu oli myös kanava asukkaiden kanssa kommunikoinnissa. Sivut pidetään yllä mahdollisia tulevaisuuden Liikettä Lähiöön – projekteja varten.

2 TAUSTAA LÄHIÖSTÄ

2.1 Lähiöt

Sotienjälkeisessä Suomessa nopea kaupungistuminen ja teollisuuden voimakas kasvu sai 1960-luvulla aikaan maaseutuväestön voimakkaan vähenemisen. Tämä johti siihen, että maaltamuuttajille tuli ennen kaikkea keksiä uusia edullisia asuinalueita. Kaupungit kasvoivat voimakkaasti ja rakentamisen piti olla tehokasta ja mahdoli-

simman edullista, jolloin pystyttiin vastaamaan asuntojen nopeasti kasvavaan kysyntään. Kun rakentaminen tapahtuu tehdasmaisesti, ympäristön laatu- ja sosiaaliskysymykset jäävät helposti toissijaiseksi. Muuttoliike uudenaikaiseen lähiöön köyhiltä maaseuduilta ja heikosti varustelluista pienistä asunnoista merkitsi monille oman elintason merkittävää kasvua. Uudelta lähiörakentamiselta odotettiin paljon, kerrostaloasunnot nähtiin moderneina ja varsinkin naisille muutto lähiöön toi monia arkisia ylellisyyksiä. (Seppänen 2001, 16.)

Maaltamuutto herätti pääosin kahdenlaista lähiökeskustelua - toisaalta uuden asunnon saaminen kaupungista oli monille helpotus ja elinkeinorakenteen merkittävä muutos, mutta samalla kontrasti maaseudun ja lähiöiden välillä oli suuri. Kun vielä sodan jälkeen kaupunkeihin muutettiin maalta paremman elämän toivossa, 1960-luvun kaupunkiin muutto koettiin enemmänkin pakkona maaseudun elinmahdollisuuksien kavennuttua. Uusia betonilähiöitä alettiin arvostella pian maaltamuuton jälkeen ja keskustelu lähiöistä alkoi saada negatiivisia vivahteita heti lähiöiden valmistuttua 1970-luvun puolella (Lähellä kaupungissa). Vaikka maaltamuuttajien elintaso olikin noussut huomattavasti, kärsivät monet lähiöasukkaat yksinäisyydestä ja eristäytyneisyydestä. 1970-luvun lähiörakentaminen sai aikanaan paljon kritiikkiä mm. huonoista liikenneyhteyksistä, vähäisistä palveluista ja rakentamisen laadun tinkimisestä. Negatiivinen lähiökeskuselu jatkui 1970-luvulta 1990-luvulle, jolloin lähiöitä kuvailtiin enimmäkseen ankeiksi ja passiiviseksi. Laman siivittämänä alettiin pian puhua myös lähiöiden sosiaalisista ongelmista ja rakennusten fyysisestä luhistumisesta. (Seppänen 2001, 19; Kokkonen 2009, 5.)

Ajatuksena on, että suurkaupungille ominaisen vieraantumisen ja passivoitumisen sijasta lähiöiden asukkaat voisivat elää leppoista ja sosiaalista lähiöelämää, missä parhaassa tapauksessa vallitsee alueellinen yhteistoiminnallisuus. Leppoisuuden ja toiminnallisuuden sijiaan lähiöissä on tapana esiintyä syrjäytyneisyyttä ja passiivisuutta. Lähiöt nähdään helposti ongelma-alueina, joiden imago on lähtökohtaisesti heikko. Koska 1960- ja 70-luvuilla rakennetut betonikerrostalot piti suuren kysynnän vuoksi rakentaa kiireessä ja mahdollisimman edullisesti ovat tämän päivän lähiöiden etummaisimmat ongelmat rakennusten fyysinen rappeutuminen, palveluiden puute ja sosiaaliset ongelmat asukkaiden keskuudessa. Monet lähiöt Suomessa ovatkin jonkinlaisessa alikehityksen kierteessä ja asuinalueet ovat saaneet negatiivisen leiman.

Asuinalueiden ongelmakohtia pohdittaessa harvoin mietitään, onko kyse yksinomaan lähiöistä johtuvista ongelmista vai lähiöissä ilmenevistä ongelmista (Häikiö 1997, 39). Kariston (1993b, 34-39) mukaan useista Suomen lähiöistä kehkeytyi toiminnallisesti köyhiä siksi, että asuinalueilta jäi puuttumaan niin sanottu ”kolmas alue”. Ajatuksen takana on se, että asukkaan elämää hallitsee kolme tärkeää osa-aluetta, työ ja perhe-elämä vaativat täydennykseksi edellä mainitun kolmannen alueen, jolla tarkoitetaan puolijulkisia ”yhteisiä olohuoneita” kuten kahviloita, kirjastoja, toreja ja aukioita. Nämä jäivät useista lähiöistä puuttumaan ja tunkkaiset lähiöpubit luonnollisesti eivät olleet ”koko kansan” oleskeluun houkuttelevia paikkoja. (Seppänen 2001, 18.)

Käsitteenä lähiö herättää vielä tänä päivänä paljon erilaisia mielikuvia ja paljon keskustelua. Vaihtelevat mielipiteet lähiöistä ovat myös sukupolvisidonnaisia; nuorempi sukupolvi, jotka kasvoivat lähiöissä saattavat muistaa lapsuusajan hyvät puolet asuinalueesta, kun taas vanhempi ikäluokka muistaa välttämättömän maaltamuuton ja positiiviset muistot sijoittuvat pääosin maaseudulle (Lähellä kaupungissa).

Tänä päivänä lähiökeskustelussa mainitaan muun muassa passiivisuus, virikkeetön ympäristö, alueidentiteetin puute ja rauhattomuus ympäristössä. Yleistä kuitenkin on, että erityisesti muut kuin itse lähiöasukkaat liittävät negatiivisia mielleyhtymiä asuinalueeseen. Suurin osa lähiöasukkaista ei varsinaisesti koe asuvansa mitenkään erikoisella alueella. Alueen ulkopuolelta tuleva näkemys lähiöstä on muodostunut julkisuuden stereotyyppien mukaan. Näin asuinalueella ilmenevät ongelmat helposti korostuvat ja ovat usein ainoa mielikuva, joka lähiöön yhdistetään. (Häikiö, 1997, 40.)

Kortteinen (1982, 11-25) osoittaa, että 1970-luvulla tehtyjen selvitysten mukaan useat lähiössä asuvat kokivat asuinalueen viihtyisänä ja olivat itse melko tyytyväisiä elämäänsä. Naapurit eivät olleet tuntemattomia, eivätkä asukkaat kokeneet oloansa niinkään yksinäiseksi, mitä muut lähiöiden ulkopuolella yleisesti ottaen olettivat. (Seppänen 2001, 19.) Lähiöiden ulkopuolelta tulevilla negatiivisilla mielleyhtymillä on seurauksensa. Ne saattavat vaikuttaa lähiöasukkaihin ja heidän positiiviseen ajatukseen asuinalueesta ja osaltaan myös lähiön kehitykseen. Asuinalueen heikkenevä imago taas aiheuttaa alueen asuntojen hintojen alenemisen ja vaikuttaa asukkaiden muuttopäätökseen. (Lähellä kaupungissa.)

2.2 Alueellinen eriytyminen lähiöissä

Suomessa lähiöt ovat ajan saatossa kukin kehittynyt omaan suuntaansa ja monilla lähiöillä on oma leimansa ja identiteettinsä - jokainen lähiö on erilainen ja eri asuin-alueet omaavat tietyt erityispiirteensä. Riihimäen Peltosaarella on paljon viheralueita, puistoja ja sijainti on lähellä keskustaa. Peltosaarella onkin hyvät piirteet ja lähtökohdat viihtyisälle asuinalueelle. Suomessa lähiöt ovat tärkeä osa kaupunkitilaa ja vuosien kuluessa alueet ovat kehittyneet omaan suuntaansa, palveluiden, asukasrakenteen ja fyysisen ympäristön kautta. Peltosaaren kehitys seisoo paikallaan – palveluita katoaa tai niitä siirretään isoihin kauppakeskuksiin tai Riihimäen keskustaan. Joka viides Suomessa asuu lähiössä ja viettää suuren osan ajasta omalla asuinalueella (Vesalainen, 2015). Voi siis sanoa, että lähiöt suomessa ovat suuri ja merkittävä osa kaupunkitilaa – asia jota ei pitäisi sivuuttaa. Jotkut lähiöt ovat kuitenkin arvostettuja hyvämaineisia asuinalueita, mitä tuskin lähiöksi voisi edes kutsua ja osa lähiöistä omaavat huonon maineen ja ovat jonkinlaisessa alikehityksen kierteessä.

Asukkaat lähiöissä, kuten asukkaat missä tahansa asuinalueella, toivovat omasta alueestaan viihtyisää ja turvallista (Korhonen-Wälmän, Ruotsalainen 2006,13). On selvää, että asukkaat haluavat kokea asuinalueensa jokseenkin omaleimaisena ja olla ylpeitä omasta kaupunginosastaan. Segregaatio eli alueellinen eriytyminen viittää asuinalueiden ongelmiin ja epätasa-arvoisuuden alueelliseen keskittymiseen (Seppänen 2001, 60). Segregaatiolla viitataan ilmiöön, missä erilaiset ryhmät ovat ajautuneet asumaan erilleen toisistaan. (Seppänen 2001,30). Asuinalueiden eriytmistä ei pidetä toivottuna ja yleensä ilmiö koetaan nimenomaan negatiivisena, jotta huono-osaisuuden ja negatiivisuuden keskittymistä tietyille asuinalueille välttyttäisiin, on esimerkiksi Helsingissä käytetty merkittäviä voimavaroja ilmiön ehkäisemiseksi. Kaupunkisuunnittelun eri keinoin asuinalueista yritetään rakentaa mahdollisimman virikkeellisiä ja väestörakenteeltaan monipuolisia. (Vilkama, Lönnqvist, Väliniemi-Laurson, Tuominen 2014, 9.)

Eri asuinalueet nähdään eri tavoin ja arvostus kaupunginosia kohtaan vaihtelee. Asukkaat hakeutuvat mielellään asuinalueille, jotka ovat hyvässä maineessa ja halut-

tuja esimerkiksi viihtyisyyden ja ympäristön suhteen. Näistä alueista on kilpailua, mikä väistämättä vaikuttaa asuntojen markkinahintaan ja asuinalueelle muuttavat resursseja omaavat asukkaat, joka väistämättä vaikuttaa alueen sosioekonomiseen rakenteeseen (Häikiö 1997, 95). Monilla myös asuinalue valitaan koulun perusteella. Lapset halutaan laittaa hyvämaineiseen kouluun lähikoulun sijaan, joka väistämättä johtaa ongelma-alueiden päiväkoteihin ja kouluihin. Huonossa asemassa ja marginaalissa olevilla asukkailla harvoin on keinoa muuttaa huonomaineisista lähiöistä pois, mikä ajan kanssa johtaa valikoivaan poismuuttoon (Seppänen 2001,29). Näin alue hiljalleen eriytyy ja jäljelle jää lopulta asukkaat, jotka eivät voi muuttaa parempaan asuinympäristöön.

2.3 Lähiökehittäminen

Suomessa lähiöitä alettiin kehittämään jo 1970-luvulla ja eri yhdyskuntatyön muotoja otettiin kokeiluun heti ensimmäisten betonitalojen valmistuttua (Karjalainen 2004, 6). Lähiöiden monet ongelmat nousivat kunnolla pinnalle kuitenkin vasta laman myötä 1990-luvulla, mikä johti perusteelliseen lähiöiden kehittämistyöhön. Lähiöuudistusten näkyvimpiä tuloksia olivat kuitenkin vain kerrostalojen fyysinen ehostos. Suuri osa kehittämishankkeisiin suunnatuista rahoista kului rakennusten ulkoasun kohentamiseen ja varsinaisiin sosiaalisiin ongelmiin ei pystytty vastaamaan. Lähiöt ovat kuitenkin vuosien saatossa kehittyneet omaan suuntaan ja ne ovat saaneet oman imagon. Jotkut lähiöistä ovat leimautuneet negatiivisesti, mutta osa lähiöistä on siistejä ja arvostettuja asuinalueita. Lähiökehittämisen avulla on haluttu parantaa lähiöiden ympäristön esteettömyyttä ja parantaa palveluita. Keskeisenä ajatuksena kehittämisessä oli kuitenkin keskittää sosiaalityö lähiöihin ja pyrkiä luomaan asukkaille vaikutuskanavia sekä mahdollistaa osallistumisen kehittämistoimintaa (Karjalainen 2004, 6.)

Lähiökehittämisessä on tärkeää ottaa huomioon se, että samat menetelmät eivät välttämättä toimi kaikissa lähiöissä tai asukkaiden keskuudessa. Oleellista lähiökehittämisessä on, että eri asukasryhmät tulisi ottaa mahdollisimman kattavasti huomioon. Joissakin lähiöissä asuinalueen kehittäminen saattaa olla hyvinkin haastavaa. Maa-hanmuuttajat ja työttömät näyttävät olevan keskimääräistä passiivisempia vastamaan asukaskyselyihin, joten heidän kanta jää helposti alue- ja asukanalyysissa

varjoon. Tärkeää on myös huomioida se, miten vieraskieliset maahanmuuttajat ovat selvillä esimerkiksi juurikin kyselyistä, tapahtumista tai palveluista. Kun kyseessä on monikulttuurinen lähiö on pyrittävä ottamaan kaikki asukkaat tasavertaisesti huomioon. Ovatko kaikki selvillä olemassa olevasta tarjonnasta ja näyttäytyvätkö eri palvelut ja tapahtumat yhtä kiinnostavilta eri asukkaiden näkökulmasta. (Joronen 2009, 73.) Keinoja miten osallistaa asukkaat eri kehittämishankkeissa tulee miettiä hyvin huolellisesti. Syrjäytyneiden asukkaiden saaminen mukaan toimintaan voi myös olla haastavaa. Pääsääntöisesti suuri osa ihmisistä on jollain tasolla kiinnostuneita oman asuinalueen kehittämisestä ja jokaisesta lähiöstä löytyy kaupunkiaktiiveja, joiden apu kannattaa ottaa vastaan. (Kokkonen, Seppänen, Haapola 2009, 31.)

Kaiken kaikkiaan eri toimenpiteet joita lähiöissä toteutetaan tulisi niveltä yhteen ja näin tukea myös toisiaan. Kun lähiöiden ongelma-alueita kehitetään tulee ottaa huomioon elinympäristö, sosiaalinen ympäristö ja itse alueen yksittäiset asukkaat (Turvallinen kaupunki, 2016). Toimivassa lähiössä naapurusto ja asuinalueen verkostot ja palvelut vahvistuvat leppoisan tekemisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen myötä (Kopomaa, 14). Lähiöiden ongelmat eivät ratkea itsestään ja pelkkä fyysinen kunnostaminen alueella ei korjaa ongelmia. Siksi lähiöiden kehittämien on ollut ja on yhä tärkeää ja täten myös voimakkaassa kasvussa. Kehittämistä tarvitaan, jotta asuinalueiden ongelmat eivät stigmatisoi alueen imagoa ja alueen positiiviset mielikuvat - ja lähiö-termistä yleensäkin vahvistuvat.

Toimivassa lähiössä ympäristö, toimijat ja palvelut kannustavat asukasta ottamaan paikkansa asuinalueella ja myös pitämään alueesta huolta. Asukkaat tiedostavat myös sen, että kadut, puistot ja pihat ovat kaikkien yhteisiä ja kaikkien käytettävissä. Viihtyisällä asuinalueella on vaikutuksensa asukkaiden hyvinvointiin ja siksi on tärkeää, että myös itse asukkaat haluavat pitää huolta omasta asuinalueestaan ja sen muista asukkaista. (Häikiö 1997, 92.)

2.4 Peltosaari – lähiö keskellä keskustaa

Kuva 2. Valokuva Telluskadulta. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pala seinää, johon projektin aikana toteutettu osallistava muraali sijoittui. Samassa rakennuksessa sijaitsee Olohuone ja Taideärrä, joita projektin aikana hyödynnettiin työpaja- sekä kokoustiloina. Vastapäisessä rakennuksessa toimii pieni päivittäistavarakauppa. Kuva kuvastaa Peltosaaren omaa pientä keskustaa.

Peltosaaren lähiö on osa Riihimäen kaupunkikeskustaa ydinkeskustan välittömässä läheisyydessä. Lähiö on yhdistetty keskustaan juna-aseman alikulkutunnelilla sekä sillalla. Alueen historia ja sosiaalinen rakenne ovat kuitenkin vuosien saatossa vaikuttaneet lähiön eriytymiseen muusta kaupungista sekä sen palveluista.

Riihimäen sijainti Suomen rataverkon liikennepaikkana ja pohjoiseen vievän pääradan varrella on mahdollistanut kaupungin profiloitumisen yhtenä merkittävänä eteläsuomalaisena kaupunkina. 1960-1970 lukujen taitteen kaupungistumisen ja teollistumisen myötä kaupungit elivät nopean kasvun aikaa ja myös Riihimäellä uskottiin Helsingin seudun kehityksen vaikuttavan väkiluvun nousuun myös pääkaupunkiseudun reuna-alueilla. Riihimäen vastaus asuntopulaan olikin 1970- ja 80 lukujen aikana

Peltosaareen rakennettu suuri lähiö, jonka tavoitteena oli edustaa aikansa rakennusosaamisen huippua sekä uudenlaista lähiöyhteiskuntaa. Odotukset 5000 asukkaan Peltosaaresta kaupungistumisen edelläkävijänä sekä kaupungin keskustan jatkeena olivat korkeat, mutta lopputulos ei kuitenkaan ollut odotettu. (Vaattovaara, Kortteinen, 2009.)

Riihimäen elinkeinorakenne ei lähiön valmistuttua kehittynyt odotetusti ja suurtyöttömyys alensi omistusasuntojen määrää. Odotettua elinkeinoelämää ei syntynyt alueelle, jolloin palvelutarjonta jäi niukaksi. Peltosaaresta tulikin lopulta kaupungin vuokra-asuntojen keskittymä ja on sitä vielä tänäpäivänäkin. Nykyään vajaan 3000 asukkaan kaupunginosan asunnoista noin 70 % on vuokra-asuntoja ja jopa puolet Riihimäen kaupungin vuokra-asunnoista keskittyy juuri Peltosaareen. Myös valtaosa (84%) Riihimäen 1000 maahanmuuttajasta asuu Peltosaassa (Tilastokeskus, 2012). Vuokra-asuntojen suuri määrä, etninen segregatio sekä korkea työttömyysaste ovat lisänneet alueen levottomuuksia, alhaista hintatasoa, nopeita vuokrasuhteita, voimakasta poismuuttoa, yhteisöllisyyden tunteen puuttumista sekä maahanmuuttajien keskittämistä juuri Peltosaareen.

Peltosaaren sijainti keskustan välittömässä läheisyydessä ei heti kieli vihjeitä lähiön ongelmista. Mielikuva Peltosaaren sijainnista radan ”väärällä puolella”, alueen alhainen hintataso sekä palveluiden puute lienevät merkittävimpiä syitä alueen heikkoon maineeseen yhä nykyäänkin. Keskustelut alueen asukkaiden kanssa kulmineituvat lähes poikkeuksetta huonoon maineeseen. Useat asukkaat kokivat Peltosaaren mukavaksi paikaksi asua, mutta kokivat alueen maineen ominaisuudeksi, josta on vaikea päästä eroon. Vuosien ajan kehittyntä heikkoa mainetta on haastava poistaa ihmisten mielistä, vaikka kaikkiin ongelmiin löytyisikin ratkaisut. Alue vaatii pitkäjänteistä kehittämistyötä, jotta Peltosaari nähdään vetovoimaisena osana kaupunkikeskustaa myös käyttäjien silmissä.

Peltosaaren alueella ei juurikaan ole palveluja koulun, päiväkodin sekä pienen päivittäismarketin lisäksi. Toki tärkeimmät palvelut löytyy kävelymatkan päästä Riihimäen keskustan puolelta. Palveluja on haasteellista myöskään odottaa ilmestyvän alueelle liiketilojen lähtökohtaisen puuttumisen vuoksi. Lähiörakenteesta kärsivä Peltosaari ei ole kyennyt kehittymään merkittävästi kunnes vasta nyt 2010-luvulla Peltosaari-

projektin käynnistyttyä vuonna 2011. Projektin tavoitteena on toiminnallisesti liittää Peltosaari osaksi kaupungin keskustarakennetta. Asukkaiden turvallisuuden, viihtyisyyden sekä arkielämän sujuvuuden parantaminen ovat hankkeen päätavoitteita. Tavoitteisiin pyritään rakennusteknillisten suunnitelmien ja toteutusten kautta. Peltosaari-projektin visiona on luoda vetovoimainen ja turvallinen lähiö, jossa sitoutuneet asukkaat osallistuvat asukastoimintaan kehittämällä itse ympäristöään (Matinlassi 2013, 4).

Elokuussa 2015 käynnistetty Kulttuuriviritys-hanke oli jo aktiivisessa toiminnassaan kun saavuimme ensimmäistä kertaa Peltosaareen syyskuussa 2015. Maksutonta kerhotoimintaa sekä pienimuotoisia tapahtumia alueen asukkaille järjestävän yksivuotisen hankkeen tavoitteena on myös osallisuuden kehittäminen sekä parantaa peltosaarelaistem taide- ja kulttuuripalvelujen saatavuutta sekä saavutettavuutta. Olohuone on Kulttuurivirityksen toiminnan kautta alueelle perustettu matalankynnyksen kohtaamispaikka. (Hautio 2015, 77)

2.5 Osallistumattomuus

Osallistumisesta, osallisuudesta sekä osallistumattomuudesta puhutaan paljon kulttuuripolitiikan kentällä. Myös kuntatasolla pohditaan paljon sitä, miten kuntalaiset onnistutaan ottamaan paremmin osallisiksi päätöksentekoon (Virolainen 2015, 40). Varsinkin osallistumattomuuden syitä kuntatasolla on syytä etsiä asuin ympäristön rakenteesta, palvelurakenteesta alueen ongelmista sekä historiasta.

Kun Peltosaaren lähiöalueen kävelee ympäri, voi tehdä useitakin johtopäätöksiä. Vaikka kyseessä on 70-luvun lähiö, on alueella onnistuttu säilyttämään luontoa ja viheralueita kiitettävästi. Ensimmäinen ajatus saattaa ollakin positiivisempi kuin mitä uskalsi mielikuvissa odottaa. Peltosaari on paljon mainettaan viihtyisemmän näköinen. Lähiöille epätyypilliset viehättävät viher- ja puistoalueet piristävät lähiökaavaa ympäri Peltosaarta.

Palvelujen puuttumisen huomaa kuitenkin heti. Lähiön läpäisevän kävelykaduksi tarkoitettun Telluskadun varrella sijaitsee Peltosaaren päiväkotia, koulu sekä alueen ai-

noat liiketilat osoitteessa Telluskatu 1 ja 2. Peltosaariprojektin ja Kulttuurivirityshankkeen tukikohdat Olohuone sekä Taideärrä ovat pubin, kaupan sekä pienen vapaaehtoisvoimin toimivan Kierrätyksen lisäksi tilojen ainoat toimijat. Telluskadun varrella on myös pinta-alaltaan suuri tori, jota valitettavasti pidetään hyvin passiivisessa käytössä. Hyvällä paikalla ja hyvien kulkuyhteyksien varrella sijaitseva torialuetta ei ole viime vuosina pyritty hyödyntämään. Jopa puistonpenkit, torin ainoat toiminnalliset rakenteet, vietiin kaupungin toimesta pois, jotta ne eivät kerää kaljottelijoita ympärilleen.

Toiminnallisten tilojen, toimintojen, kohtaamispaikkojen sekä palveluiden puutetta voidaan pitää osasyinä alueen ei-osallisuuteen. Koska mahdollistavia tekijöitä kulttuuritoimintaan ei juurikaan ole, on asukkaiden samalla mahdotonta osallistua. Osallistumattomuutta voidaan tällöin myös kyseenalaistaa. Olisivatko alueen asukkaat aktiivisempia, mikäli erilaisia osallistavia toimintoja olisi olemassa? Vai ovatko asukkaat tottuneita kulttuuripalvelujen katoon eivätkä näin ollen osaa kaivata uusia toimintoja? On syytä myös huomioida, kuten Arto Lindholm toimittamassaan teoksessa Eikävijästä osalliseksi (2016, 14) pohtii, onko ylipäätään mielekästä saati mahdollista osallistaa kulttuurin pariin niitä, joita taide ja kulttuuri ei kiinnosta? Työssämme pyrimmekin monipuolisesti tuottamaan erilaisia mahdollisuuksia kulttuuriseen aktiivisuuteen ja osallistumiseen, jotta vastaus kysymyksiin löydetään.

On tärkeää myös huomioida, ettei syy osallistumattomuuteen pelkästään ole passiivisissa lähiöasukkaissa. Asukkaiden erilaiset kulttuuritaustat, kansalaisuudet sekä laaja ikäjakauma saattavat myös olla syitä siihen, miksi alueella ei ole säännöllistä kulttuuritoimintaa. Kun kohderyhmä on liian laaja, repalainen sekä lähtökohtaisesti passiivinen, on ulkopuolisilla toimijoilla rajalliset mahdollisuudet pysyvien toimintojen tuottamiseen. Useimmiten kulttuuritoiminnan ylläpito vaatii rahallisia kustannuksia. Ja jos jostain joudutaan karsimaan, karsitaan niistä toiminnoista, joilla kävijöitä ja kuluttajia on vähiten.

Koska Peltosaarella ei ole tiloja eikä virallisia toimijoita aktiiviseen kulttuuritoimintaan, on asukasaktiivisuus ollut ainoa toimintoja sekä tapahtumia ylläpitävä voima. Peltosaari-seura on alueen ainoa asukasyhdistys ja ollut toiminnassaan jo yli neljäkymmentä vuotta. Peltosaariseura ylläpitää pientä kierrätyskeskusta sekä järjestää

kahdesti vuodessa pienimuotoisia ulkoilmatapahtumia. Lukuisten kierrätyskeskuksessa työskentelevien kanssa käytyjen keskustelujen myötä huomasimme, miten tärkeää kierrätyskeskuksen pyörittäminen vapaaehtoisille asukkaille on. Kierrätyksessä tavataan asukkaita, keskustellaan, neuvotaan asukkaita, järjestetään jumppatuokioita ja ennen kaikkea koetaan oma minä tärkeäksi yhteisölle. Ongelmana kuitenkin on toiminnan keskittyminen vain muutamien senioreiden sekä eläkeläisten harteille sekä modernin asukasosallisuuden tietotaidon puute. Peltosaariseura ei ole onnistunut yrityksistä huolimatta innostamaan alueen nuorempaa sukupolvea mukaan toimintaan. Peltosaaren ikäjakauma on laaja, ja nuoria opiskelijoita sekä lapsiperheitä löytyy alueelta paljon. Tärkeää onkin luoda puitteet ja käytännöt kevyeen, kaikille asukkaille tarkoitettuun asukasosallisuuteen, jossa teot lähtevät asukkaista itsestään ilman ulkopuolista voimaa.

2.6 Liikettä Lähiöön - Peltosaari

Kuva 1. Liikettä Lähiöön – konseptin graafinen ilme, jolla haluttiin kuvastaa aktiivista, sosiaalista sekä leppoisaa lähiöelämää. Ilmeen suunnitteli ja toteutti kuvittaja Anna Salmi. Visuaalista ilmettä käytettiin kaikissa projektin tiedotteissa ja julisteissa. Myös asukkaat kokivat ilmeen helposti muistettavana.

Liikettä lähiöön – projekti alkoi syksyllä 2015 yhteistyötahojen tapaamisella Riihimäellä. Saimme vapaat kädet ideoita ja suunnitella uudenlaisia, osallistavia toimintoja ja

ratkaisuja Peltosaareen. Lähtökohtanamme oli luoda ja toteuttaa 1) useampia osallistavia toimenpiteitä kevään 2016 aikana 2) luoda peltosaareen jotain pysyvää, joka ei katoa opinnäytetyömme päätyttyä 3) elävöittää katukuvaa siten, että asukkaat saadaan osallisiksi ainakin havahtumalla ja katsomalla.

Kymmennistä ideoista valikoitui lopulta viisi toimenpidettä jotka päätettiin toteuttaa. Toimenpiteet valikoituivat resurssien, sopivuuden, osallistavien mahdollisuuksien sekä uutuudentunteen mukaan. Jokainen toimintakokeilu edustaa eritasoisia osallisuutta. Eri osallisuuden tasot helpottavat tulosten tarkastelua sekä jatkotoimenpiteitä. Onko haastavin osallistava toimenpide liian vaikeastilähestyttävä tai jopa epäkiinnostava peltosaarelaisten mielestä? Minkätasoisia toimintoja kannattaa jatkossa alueella tuottaa? Toimintakokeilut esitellään kappaleessa 3.

Halusimme keskittää kaikki toimenpiteet sekä teokset Telluskadun varrelle, joka on keskeisin ja vilkkein kävelykatu alueella. Telluskadun varrella sijaitsee myös projektin kannalta tärkeimmät paikat Olohuone sekä Taideärrä, joita hyödynnettiin kokous- ja työpajatiloina. Keskeinen sijainti myös mahdollisti maksimaalisen näkyvyyden. Syrjäisemmät toimenpiteet saattaisivat jäädä läpikulkumatkailijoilta näkemättä. Samalla teokset ottavat kaikki alueen käyttäjät vastaan. Esimerkiksi projektin aikana tuotettu muraali on teos ilman tekstiä, kertoo se silti katsojalleen paljon: ”Tervetuloa Peltosaareen, tänne ovat kaikki tervetulleita”.

Peltosaareessa on vuosien saatossa toteutettu pieniä ja suuria aluetta edistäviä tutkimuksia sekä projekteja, joiden konkreettiset tuotokset ovat pitkälti olleet vain suunnitelmia. Tämän vuoksi halusimme Liikettä Lähiöön – projektin tuottavan vähintään yhden pysyvän elementin Peltosaaren katukuvaan, jotta työn päätyttyä osallisuus jatkuu teosten ihasteluna, hämmästelynä sekä katseluna vielä vuosienkin päästä. Muraali ja katugalleria ovat pysyviä elementtejä, jotka jäävät ilahduttamaan katukuvaa tulevaisuudessakin. Esittelemme tuotetut toimintakokeilut luvussa kolme.

3 OSALLISTAVAT TOIMINTAKOKEILUT

3.1 Kokeilukulttuurillinen lähestymistapa

Kokeilukulttuuri ja eri toimintakokeilut ovat opinnäytetyömme ydin kehittäessämme asukasosallisuutta Riihimäen Peltosaassa. Halusimme löytää uusia ratkaisuja lähiöiden ongelmakohtiin kokeilujen ja konkreettisen tekemisen kautta. Tietoperusta Suomen lähiöiden haasteista ja ongelmista on kattava ja erilaisia hankkeita ja projekteja lähiöiden kehittämiseen on kuluneiden vuosien aikana tehty runsaasti. Myös Riihimäen Peltosaassa on toteutettu monia kehitystehtäviä ja laajamittaisia aluekatksauksia, jotka antoivat hyvän perustan ja lähtökohdan työllemme. Koska tutkimuksia ja raportteja Suomen lähiöistä on jo tehty, koimme mielenkiintoisena suunnitella ja toteuttaa lähiöön muutama kevyt ja nopea kokeilu, jonka perusteella olisi mahdollista luoda uudenlainen toimintamalli lähiökehittämiseen.

Eri toimintakokeiluiden tavoitteena oli löytää eri keinoja passiivisen asuinalueen asukkaiden osallistamiseen. Halusimme kokeilla viittä eri toimintaa lähiössä, missä osallisuuden kynnyks vaihtelisi helpon ja haastavan välillä. Kokeiluiden kautta halusimme myös löytää eri keinoja miten osallistajat voisivat itse osallistua asuinalueen kehittämiseen. Kokeilukulttuuri mahdollistaa valmiin idean kehittämistä onnistumisen ja epäonnistumisen kautta (SitraFund, 2012). Kokeiluiden kautta keräsimme tietoa siitä, minkälaista toimintaa lähiössä kaivataan ja mihin asukkaat on helppoa tai mahdollista osallistaa. Työmme toimintakokeiluihin mahtuu toki myös epäonnistumisia, jotka näimme tärkeänä osana prosessia ja arvokkaina tuloksina. Kuten kokeilukulttuurin luonteeseen kuuluu, pyrimme työskentelemään nopealla aikataululla ja pienellä budjetilla. (SitraFund, 2012). Jotta kokeiluista saataisiin runsaasti tuloksia ja tietoa, pyrimme pitämään työpajat ja tapahtumat mahdollisimman kevyinä ja osallisuuden kynnyksen mahdollisimman alhaisena. Tavoitteena oli kerätä lyhyellä aikavälillä ja tiiviillä tahdilla tuloksia ja uutta tietoa kokeiluihin osallistuneilta asukkailta, katsojilta ja ohikulkijoilta.

Toimintakokeilut Peltosaaren lähiössä tuottavat konkreettisia ja pysyviä elementtejä Peltosaaren lähiön katukuvaan sekä uutta tietoa passiivisen lähiön ja sen asukkaiden

osallistamisesta kulttuurin ja taiteen keinoin. Pysyvien teosten tarkoituksena on luoda mielikuvaa kehittyvästä, aktiivisesta ja myönteisestä Peltosaaresta, jossa erilaiset kulttuuritempaukset ovat mahdollisia ja toivottuja. Teosten tavoitteena on myös aktiivoida asukkaita luomaan ja tekemään itse kaupunkikulttuurin sisältöä.

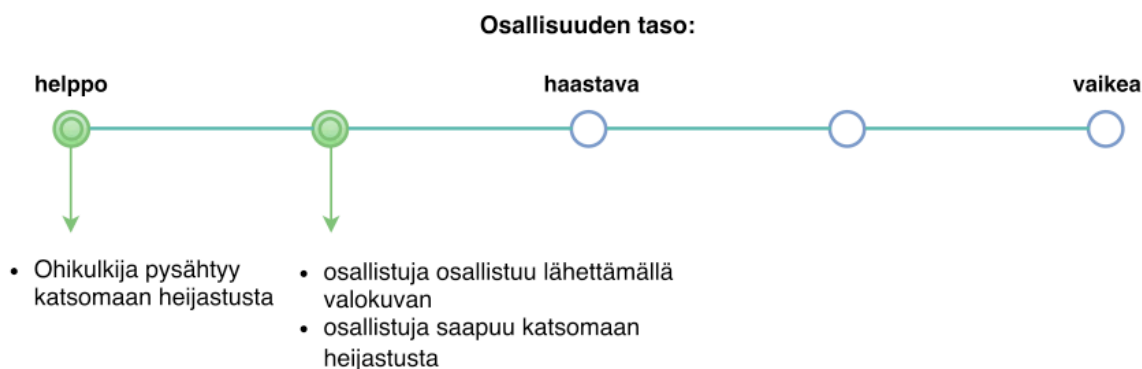
Opinnäytetyön keskeisimpiä menetelmiä ovat viisi erilaista toimintakokeilua: 1) muuraali, 2) valokuvaheijastus, 3) taidesähkökaapit, 4) avoin katugalleria ja 5) Telluskadun katutaidetapahtuma. Nämä osallistavat toimenpiteet toteutettiin kevään 2016 aikana Peltosaaren lähiössä. Toimintojen valmistuminen huipentui katutaidetapahtumaan, jossa asukkaat saivat osallistua eri toimintojen tekemiseen sekä viimeistelyyn. Toimintakokeilut edustavat eritasoisia asukkaita osallistavia toimintoja ja samalla luovat pysyviä taideratkaisuja sekä kulttuurillisia toimintoja Peltosaareen.

Ajatuksena on, että jokainen kokeilu on suunniteltu ja toteutettu siten, että osallisuuden taso tapahtuu porrastetusti. Osallisuuden tasot on esitetty kaavioilla jokaisen kappaleen alussa havainnollistamaan lukijalle kyseisen toimenpiteen osallisuuden eri mahdollisuuksia ja haastavuutta. Osallisuuden tasot vaihtelevat helposta vaikeaan. Helpolla tarkoitetaan osallisuutta, joka ei vaadi osallistujalta mitään erityistaitoja, aikaa eikä konkreettista tekemistä. Riittää, kun asukas esimerkiksi noteeraa toiminnon tai tapahtuman. Vaikea osallisuus edustaa tasoa, jossa asukkaalta vaaditaan jo konkreettista osallistumista, aikaa sekä rohkeutta tekemiseen ja jonkinasteiseen itseilmaisuuksiin. Tarkoituksena on aloittaa toimintakokeilulla, missä osallisuuden taso on mahdollisimman helppo. Ensimmäisen toimintakokeilun avulla on mahdollista esitellä Liikettä Lähiöön ohjelmaa, aikataulua ja ensisijaisesti rohkaista osallistujia mukaan toimintaan.

Opinnäytetyö tulee olemaan myös opas passiivisen lähiön ja sen asukkaiden osallistamisesta. Tavoitteena on luoda yleispätevä ja monistettava tuotos, jota voidaan hyödyntää vastaavanlaisissa lähiöissä ympäri Suomea. Opas sisältää myös neljän eri teoksen teknisen toteutuksen ja niiden eri osa-alueet.

3.2 Minun Peltosaareni – valokuvakeräys

Kaavio 2. Valokuvakeräyksen osallisuuden tasot.

Minun Peltosaareni – Valokuvakeräys oli ensimmäinen toimintakokeilu, jota projektissamme lähdimme ideoimaan ja toteuttamaan. Aloitimme ideoinnin loppusyksystä ja ajatus pimeästä vuodenajasta inspiroi tuottamaan jotain, minkä olisi mahdollista tarjota pirstystä talven keskelle ja valaista synkkää vuodenaikaa.

Tempausta suunniteltaessa puhuttiin aluksi näyttelystä ja valokuvakilpailusta, mutta melko pian projektin luonne muuttui ja alettiin puhua valokuvakeräyksestä. Valokuvakeräyksessä heijastettaisiin asukkaiden ottamia valokuvia projektorilla kerrostalon seinään viikon ajan ja pimeän tullen asukkaat voivat joko kerääntyä Peltosaaren Teluskadulle katsomaan heijastusta tai nauttia kuvista ohikulkumatalla.

Koska valokuvakeräys oli ensimmäinen tempaus mitä lähdimme tuottamaan Peltosaareen, halusimme lähestyä asukkaita tapauksella, mihin olisi mahdollisimman helppoa ja vaivatonta osallistua - halusimme aloittaa projektin tapauksella, missä osallisuuden taso on mahdollisimman alhainen. Valokuvakeräyksessä osallisuus voi olla vaikkapa vain heijastuksen noteeraaminen. Ajatus tämän takana oli, että alueen asukkaat tapaus tapauksen jälkeen totuttelevat ajatukseen osallistumisesta ja muodostavat jonkinlaisen mielipiteen hankkeesta. Tästä syystä koimme myös, että valokuvanäyttely ja kuvakilpailu voisi helposti näyttäytyä mahdollisille osallistujille turhan ammattimaiselta tai kunnianhimoiselta projektilta, mikä pahimmassa tapauksessa olisi karsinut potentiaalisia osallistujia pois. Päädyimme käyttämään ”keräystä” terminä, jonka toivottiin viestivän osallistujille projektin talkoo hengestä ja osallisuuden vaivattomuudesta. Valokuvakeräyksessä tavoitteena ei ollut saada hienoja ja näyttä-

viä kuvia, vaan toiveena oli enemmänkin runsas määrä osallistujia ja kuvia. Kuvia haluttiin kerätä pääsääntöisesti Peltosaaren asukkailta, mutta myös radan toiselta puolelta ja kaikilta, joilla oli jokin yhteys asuinalueeseen.

Valokuvakeräys aloitettiin siis miettimällä osallisuuden tasoa ja keräyksen saavutettavuutta. Halusimme pitää keräyksen teeman mahdollisimman laajana, jotta se ei rajoittaisi kenenkään osallistumista. Koimme tärkeänä, että kaikkien asukkaiden olisi käytännössä mahdollista osallistua, mikä merkitsi sitä, että valokuvat saivat olla vanhoja, uusia, puhelimella tai kameralla otettuja. Valokuvia oli myös mahdollista skannata Riihimäen kaupungin Peltosaari-projektin tiloissa.

Jotta projekti näyttäytyisi kaikille osallistujille mahdollisimman neutraalina ja helppona, tulimme siihen tulokseen, että käyttäisimme vain kolmea (3) eri kanavaa miten keräykseen oli mahdollista osallistua. (1) Valokuvia oli mahdollista lähettää sähköpostitse, (2) jo teetetyille valokuville järjestettiin skannauspalvelua Peltosaari-projektin tiloissa, tai (3) halutessa kuvan sai myös ladata instagram-kuvapalveluun tunnisteella #minunpeltosaareni. Syy kanavien rajaukseen oli huoli siitä, että osallistuminen nähtäisiin joko liian monimutkaisena, epäselvänä tai turhan nuorekkaana alueen vanhempien asukkaiden näkökulmasta. Osallisuus ja kohdeyleisö pyrittiin ottamaan myös huomioon keräyksen otsikoinnissa, joka haluttiin pitää mahdollisimman monikäsitteisenä, jotta sen olisi myös mahdollista herättää monenlaista keskustelua yleisön kesken ja kuten esimerkiksi siitä mitä Peltosaari oli ennen, nyt ja tulevaisuudessa.

Valokuvakeräyksen **tiedotus ja markkinointi** pyrittiin kohdentaa mahdollisimman laajalle yleisölle, jotta kaikki saataisiin tasapuolisesti osallistettua. Kuten jo mainittu Minun Peltosaareni- valokuvakeräys oli ensimmäinen tempaus, mitä lähdimme Peltosaaressa toteuttamaan ja tästä syystä olimme vielä melko epävarmoja projektin onnistumisesta. Aluksi koettiin siis tärkeänä varmistaa, että kuvia saataisiin edes jollain tasolla, joten tiedotus keräyksestä päätettiin aloittaa helppojen kohderyhmien kautta. Tiedotimme ja jaoimme julisteita valokuvakeräyksestä ensin Peltosaaren koululle, ala-asteelle ja kaupan ilmoitustaululle ja jotta yleisöä ja osallistujia tavoitettaisiin myös radan toiselta puolen, laajennettiin tiedottamista Riihimäen museoihin, kirjastoon, taidekouluun ja muihin kaupungin palvelukohteisiin. Näin saatiin kaivattua lisä-

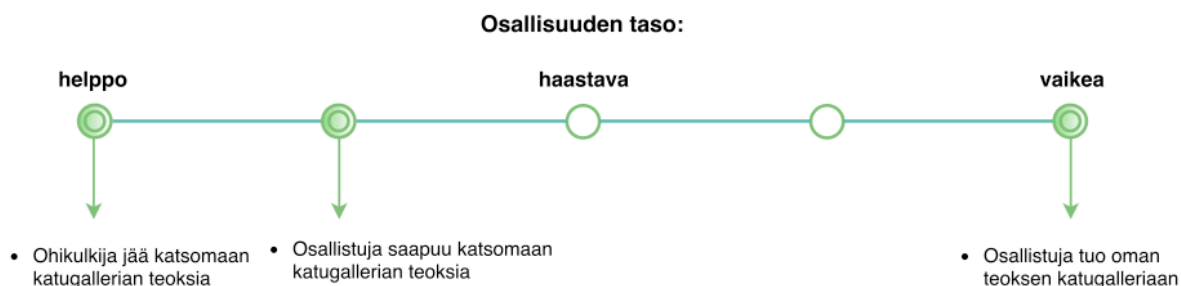
varmuutta siitä, että kuvia keräykseen saataisiin sen verran, että heijastus olisi järkevää viedä loppuun.

Kun kaikkiin edellä mainittuihin kohteisiin ja lehdistölle oltiin tiedotettu, alettiin pohtia, miten projektin tärkein kohderyhmä eli Peltosaaren maahanmuuttajat, syrjäytyneet ja ns. passivoituneet asukkaat saataisiin osallistumaan. Aloitimme tiedottamisen levittämällä julisteita Peltosaaren kaupungin vuokra-asuntojen rappuihin ja jaoimme tiedotteita valokuvakeräyksestä ja muista keväällä tapahtuvista tempauksista asukkaiden postilokeroihin. Julisteita ripustettiin myös paikalliseen publiin, ruokakauppaan ja julkisille ilmoitustauluille. Tavoittaaksemme mahdollisimman laajan joukon Peltosaaren maahanmuuttajia, jaoimme julisteita myös Riihimäen TE-toimistoon ja kansalaisopistoon. Olimme myös yhteydessä mahdollisesta yhteistyöstä Riihimäen kansalaisopiston maahanmuuttajille suunnatun suomen kielen kurssin vastuopettajaan ja Peltosaari-projektin maahanmuuttajainfon koordinaattoriin. Viikko ennen varsinaista projisointia, heijastimme Peltosaaren Telluskadun rakennuksen ulkoseinään tiedotetta valokuvakeräyksestä suomeksi ja englanniksi. Ajatuksena tässä oli, että osallistujille konkretisoituisi mihin keräyksen valokuvat tullaan heijastamaan ja miltä näyttely mahdollisesti näyttää. Samalla tavoitimme viimeisetkin Peltosaaren asukkaat, satunnaiset ohikulkijat ja saimme näkyvyyttä Liikettä Lähiöön-projektille ja hankkeen yhteistyökumppaneille.

Valokuvakeräyksen kustannukset menivät Humakin hankerahasta. Kilpailutimme kaksi eri av-tekniikan yritystä, joiden palveluihin kuului eri projektoreiden vuokraus- ja konsultointipalvelut. Kävimme molempien yritysten kanssa läpi heijastuksen toteutusmahdollisuuksia ja kartoitimme mahdolliset tekniset haasteet. Konsultoimme myös muutamaa Humanistisen ammattikorkeakoulun oppilasta, jotka olivat aikaisempaa projektia varten selvittäneet projektoreiden eri ominaisuuksia ja kustannuksia. Lopullisten kustannusarvioiden jälkeen päädyimme edullisempaan tarjoukseen ja jatkoimme yksityiskohtaisempaa suunnittelua yrityksen kanssa. Projektorin vuokraus kustansi kahdelle viikolle 310 euroa sisältäen 24% arvonlisäveron.

3.3 Itseohjautuva katugalleria

Kaavio 3. Katugallerian osallisuuden tasot

Peltosaaresta kuljetaan päivittäin Riihimäen puolelle alkikulkutunnelin kautta ja voisi sanoa, että aseman edusta toimii myös porttina Peltosaareen – koululaisia kulkee aseman kautta kouluun, Riihimäen puolella työskentelevät Peltosaarelaiset kulkevat päivittäin aseman kautta työpaikoille ja muualta tulevat käyttävät päivisin aseman viereistä parkkipaikkaa autoille ja pyörille. Vaikka Peltosaaren puoleinen asema-alueen edusta on kovassa käytössä on alue kuitenkin päässyt jokseenkin huonoon kuntoon; alikulkutunnelin töhrityt pinnat ja keltaiset loisteputkivalaisimet tekevät tunnelista ankean ja ahtaan. Alueella on päivittäin paljon liikennettä ja asema on ensimmäinen asia mitä Peltosaaren kävijä kohtaa, tästä syystä koimme tärkeänä ottaa asema huomioon jo kehittämistyön suunnitteluvaiheessa. Kehittämistyön aikana haluttiin luoda Peltosaareen erilaisia paikkoja, joiden pyrkimys hankkeen aikana olisi muodostua asukkaille merkitykselliseksi. Asukkaiden päivittäistä ohikulkureittiä haluttiin ehostaa ja luoda jotain, mikä mahdollistaisi spontaanit kohtaamiset asukkaiden välillä ja vahvistaisi yhteisöllisyyden tunnetta.

Katugallerian tavoitteena on elävöittää aseman edustaa ja rohkaista asukkaita osallistumaan ja vaikuttamaan oman asuinalueen viihtyisyyteen. Aseman kävelykadun vieressä sijaitsee kaksi pitkää tummanruskeaa aitaa, jotka saimme Peltosaari-projektin puolesta ottaa käyttöön. Ajatuksena oli toteuttaa Peltosaareen näyttelytila tee-se-itse-periaatteella, tyhjää seinää olisi mahdollista käyttää juuri niin kuin itse tai yhdessä haluaa. Katugallerian on tarkoitus toimia näyttelytilana, joka mahdollistaa uuden vapaan tilan taiteelle. Katugalleria on käytettävissä Riihimäen ja Peltosaareen

asukkaille, kouluille, päiväkodeille, seuroille ja taiteilijoille. Omia teoksia saa viedä seinälle omalla vastuulla ja sillä varauksella, että joku saattaa käydä poistamassa tai töhrimässä teoksen.

Katugallerian konseptia ja toimintamallia suunniteltaessa mietittiin paljon sitä, mitä osallistujien teoksille käy, kun ne laitetaan julkiseen avoimeen tilaan. Kannattaako oma teos viedä seinälle, jos teokset pilataan tai revitään kuitenkin alas. Riihimäen kaupunki laati lokakuussa 2015 kuntalaiskyselyn, missä kysyttiin mm. kaupungin viihtyisyydestä, osallistumismahdollisuuksista ja imagosta (Riihimäen kaupunki, 2015). Monet kyselyyn vastanneet olivat kommentoineet asema-alueita ja Peltosaaren töhrittyjä pintoja:

”Aseman ja Peltosaaren seuduilla en uskalla liikkua pimeällä, siellä on usein kaljoitteluporukoita. Poliiseja saisi näkyä enemmän katukuvassa, vaikka tiedän kyllä että leikkaukset ovat kohdistuneet heihin isolla kädellä.”

”Aseman seutu ja Peltosaari on levottomia seutua. Julkijuopottelu aiheuttaa pelottavia tilanteita”

”Katuja ei lakaista, töhryjä ei siivota talojen seinistä, puistojen penkeistä, sähkökaapeista yms. En näe vastaavaa sekasortoa edes isoissa kaupungeissa liikkuessani. Asemanseutukin on kuin tunkio. Samaten näkyvät junasta, miehenkoruista rikkaruohoa!”

”Olen kuullut sanonnan ruma kuin Riihimäki. Töhryt ongelma joka puolella. Rikesakko käyttöön roskaamisesta (esim. Pariisissa 68 e). Kaupungin tulisi ottaa enemmän kantaa tähän ongelmaan.”
(Riihimäen kaupunki, 2015.)

Riihimäen asukaskyselyn tuloksien pohjalta päätettiin kuitenkin, että katugalleria on yksi keino lisätä asema-alueen viihtyisyyttä ja arvotusta. Vastauksien perusteella voi tulkita, että asema koetaan levottomana paikkana ja töhryt alueella häiritsevät. Avoimen katugallerian kautta halusimme viestiä asukkaille, että oman asuinalueen ympäristön viihtyisyyteen on mahdollista vaikuttaa.

Opinnäytetyön aikana tarkoituksena on ideoida toimintamalli, joka tarjoaa asukkaille tavan käyttää Peltosaaren omaa katugalleriaa. Opinnäytetyön päätyttyä tavoitteena on, että gallerian ylläpito ja huolto on siirretty Peltosaaren asukkaille. Pilotoinnin ai-

kana tiedotimme katugalleriasta asukkaille, kouluille, taidekoululle ja eri kulttuuritoimijoille ketkä voisivat mahdollisesti innostua ajatuksesta. Katugallerian kokeilun aikana muodostuu visio siitä, miten galleriaa kannattaa jatkossa käyttää ja kuinka osallistujia kannustetaan mukaan gallerian ylläpitoon.

Kokeilun aikana asukkaat näkevät muiden teoksia seinällä ja muodostavat mielipiteen itseohjautuvasta toiminnasta, tämän toivotaan rohkaisevan asukkaita itse käyttämään katugalleriaa. Pilotoinnin aikana asukkaiden on mahdollista käydä ripustamassa vapaalla tyylillä oma teos, valokuva, maalaus tai juliste muiden nähtäväksi ja lopuksi joko jättää teos seinälle tai käydä poistamassa teos kun itse haluaa. Toki on mahdollista, että teos joko katoaa seinältä jonkun muun toimesta tai teos joutuu turmelun kohteeksi - tämä kuitenkin tulee olla tiedossa kun oman teoksen seinälle ripustaa. Jos katugalleriaa innostutaan käyttämään, on seinälle mahdollista kiinnittää säänkestäviä kehyksiä, jotka pysyvät seinällä vuoden ympäri.

Katugallerian toimintamallia haluttiin ensin kokeilla Peltosaaren koulun kanssa. Koulun kanssa tehtiin yhteistyötä ja koululaisia rohkaistiin viemään omia kuvaamataidon teoksia Peltosaaren uuteen katugalleriaan. Oli kiinnostavaa nähdä miten koululaiset suhtautuvat ajatukseen, että oma teos on kaikkien nähtävissä vilkkaalla asema-alueella. Riihimäen koululla oli tarkoitus keväällä 2016 järjestää opintojakson aikana ”ilmiö-viikko”, jolloin oppilaat eri työpajojen merkeissä käsittelevät hyvän elämän käsitteitä. Sovimme koulun rehtorin kanssa, että oppilaat saisivat käyttää katugalleriaa haluamallaan tavalla koulun ilmiö-viikon aikana.

Katugalleriasta kuvattiin lyhyt markkinointivideo, missä käytännössä näytettiin miten katugalleria toimii. Leivitimme videota Liikettä lähiöön-Peltosaari facebook-sivuilla ja kuulutimme avoimesta katugalleriasta eri Riihimäen aktiivisissa facebook-ryhmissä. Kävimme myös naulaamassa esimerkiksi taulun ja ohjeet katugallerian käyttäjille.

kuva 3. "Katugallerian käyttäjät: Tuo oma teoksesi katugalleriaan. Katugallerian tarkoituksena on olla uudenlainen tila, jonne asukkaat saavat tuoda omia teoksiaan muiden iloksi. Teos voi olla esimerkiksi kehystetty taulu, valokuva tai mikä tahansa taiteellinen tuotos. Seinään saa naulata sekä niitata, mutta muistathan kunnioittaa seinää, sen teoksia sekä ympäristön siisteyttä. Katugalleria on itseohjautuva ja teokset ovat sään armoilla, joten käythän poistamassa teoksesi kun kunto on kärsinyt. "

3.4 Taidesähkökaapit

Nopea katsaus Peltosaaren katukuvaan kertoo alueen useista luvattomista graffiteista sekä tägeistä kerrostalojen ja liiketilojen seinillä, asematunnelissa sekä lukuisissa sähkökaapeissa. Samalla luvaton katutaide on kuitenkin merkki siitä, että alueen käyttäjillä on jonkinasteista tarvetta ja halua ilmaista itseään ympäristötaiteen keinoin. Katukuvan kiinteät elementit ja pinnat houkuttelevat asukkaita esimerkiksi juuri graffititaiteeseen sekä tarrojen ja julisteiden liimaamiseen. Useimmiten tämänkaltaisen toiminta ei kuitenkaan ole sallittua kaupunkien taholta. Erilaiset arkiset ja pysyvät pinnat ovat kuitenkin oiva paikka ympäristötaiteen sijoittamiselle. Liikettä lähioon –

projektin osallistavien toimenpiteiden kannalta juuri sähkökaappeihin alettiin ideoidaan osallistavia toimenpiteitä sekä luomaan yhteistyötä sähköyhtiöiden ja kaupungin välillä.

Harmaat sähkökaapit ovat innostaneet ympäristötaiteen toimijoita ympäri Suomea jo vuosia. Esimerkiksi Turku Energia on kaunistanut jakokaappeja jo yli kymmenen vuoden ajan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (Turku Energia 2016). Myös Liikettä lähioon – projektin tavoitteena oli rakentaa toimiva yhteistyö sekä innostaa alueen sähköyhtiöitä yhteisötaiteen mahdollistajiksi. Peltosaaren alueen lukuisat valmiiksi töhrityt sähkökaapit tarjosivat projektille keinoin luoda lisää valopilkkuja arkisiin tiloihin. Riihimäen kaupunki oli mielissään sähkökaappien tuunaamisesta ja saimme asianmukaiset luvat lähestyäksimme alueella vaikuttavia kolmea eri sähkönjakeluyhtiötä.

Taidesähkökaappien tavoite on teemallisesti samankaltainen kuin projektin muissakin toimenpiteissä; elävöittää arkista katukuvaa sekä osallistaa alueen asukkaita yhdessä ideoimiseen ja toteuttamiseen. Projektin tavoitteeksi asetettiin 4-10 sähkökaappin tuunaaminen ryhmissä kevään 2016 aikana. Kaappeja voi joko maalata tai niitä voidaan käyttää myös valokuvien sijoituspaikkana. Taidesähkökaappien kohderyhmään kuuluvat kaikki alueen asukkaat ja ryhmät.

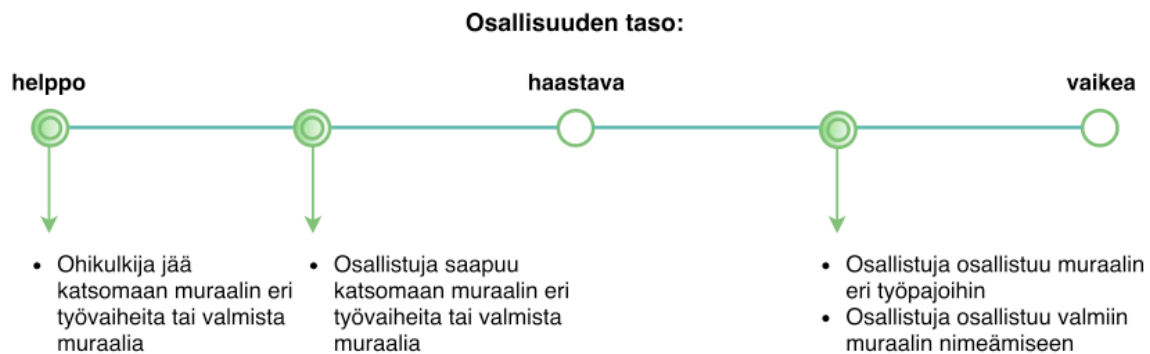
Valitettavasti sähköyhtiöt vastustivat sähkökaappien ehostamista. Yhtiöt perustelivat kielteisyyttään sähkökaappien vaarallisuuden sekä mahdollisen sijoitetun taiteen ylläpitovastuun kannalta. Yhtiöt pelkäsivät kaappeihin mahdollisesti sijoitettavan taiteen innostavan asukkaita töhrimään kaappeja entistä enemmän. Sähkökaappitaidetta on kuitenkin lukuisten suomalaisten kaupunkien katukuvassa runsaasti, joten yhtiöiden kanta ihmetytti. Olimme myös valmiita kustantamaan syntyvät kustannukset hankkeen budjetista, mutta kyse ei ollut materiaalikustannuksista. Kenties kuitenkin kaappien sijainti lähiössä ja siitä johtuva pienempi mainosarvo saattoi osakseen vaikuttaa kielteiseen kantaan.

Taidesähkökaapit jäivät harmiksemme toteuttamatta, mutta luvussa neljä käsitellään leikitään ajatuksella: mitä jos sähkökaapit olisivatkin toteutuneet ja mitä muissa suomalaisissa kaupungeissa toteutuneita taidesähkökaappeihin keskittyviä projekteja on

toteutettu. Ja vaikka Peltosaassa ei tällä kertaa päästy ehostamaan sähkökaappeja, on projektin puitteissa herätetty ajatus eloon: taiteella voidaan kemiallisten pesuaineiden sijaan siistiä luvattomia töhryjä esimerkiksi sähkökaapeista.

3.5 Osallistava muraali

Kaavio 4. Muraalin osallisuuden tasot.

Muraalit eli suuret seinämaalaukset ovat pikkuhiljaa rantautuneet myös suomalaisten kaupunkien katukuvaan. Huomiota herättävät muraalit ihastuttavat ja ilahduttavat useilla eri asuinalueilla sekä keskeisillä liikepaikoilla asukkaita sekä ohikulkijoita ympäri Suomea. Muraali on keino luoda väriä ja eloa kaupunkiympäristöön ja mahdollisesti myös laajentaa olohuoneen käsitettä julkiseen tilaan. Suuri seinämaalaukset mahdollistaa tarinamaisuuden. Maalaus voi esimerkiksi kertoa jotain kyseisen alueen historiasta ja asukkaista tai muraalilla voi myös olla jokin kantaaottava, yhteiskunnallinen tavoite.

Liikettä Lähiöön – projektin lähtökohtaisena tavoitteena oli luoda pysyviä, uudenlaisia ja konkreettisia tuotoksia Peltosaaren katukuvaan. Muraali olikin yksi ensimmäisistä ideoista, joita yhteistyötahoille syksyllä 2015 esiteltiin. Vaikka muraali ei ollutkaan uusi, ennennäkemätön idea oli muraali kuitenkin jotain uutta Peltosaassa. Ja jotta seinämaalauksella olisi vielä merkittävämpi funktio, haluttiin muraalin osallistavan asukkaita monipuolisesti ideointi- sekä toteutusvaiheissa.

Muraalin tavoitteena osallistamisen lisäksi olisi vahvistaa alueen asukkaiden aluei-

dentiteettiä ja muistuttaa asukkaita siitä keitä ”me” olemme. Yhteisöllinen murali luo mielikuvan omaleimaisesta ja kehittyvästä Peltosaaresta, joka on erilainen kuin muut. Suuri seinämaalauk harmaassa lähiötilassa pakottaa ihmiset havainnoimaan omaa ympäristöään. On tutkittu, kuinka julkisten tilojen taide oikein toteutettuna tukee asuinalueiden tunnelmaa, käyttäjien positiivista kokemusta alueesta sekä edistää merkityksellisten paikkojen muodostumista. (Multanen 2015, 76)

Kun yksimielinen päätös muuralin toteutumisesta tehtiin, alkoi sopivan taiteilijan etsintä sekä tarvittavien lupien hankinta. Otimme yhteyttä kuvataiteilija Jukka Hakaseen, joka on maalannut useita suuria julkisen tilan töitä sekä tunnettuja muraaleja ympäri Suomea. Hän on myös suunnitellut ja toteuttanut osallistavan muuralin Turkuun vuonna 2014. Hakanen olisi mielellään halunnut toteuttaa myös Peltosaaren muuralin, mutta ensisijaisesti etsimme kuitenkin paikallista, riihimäkeläistä taiteilijaa. Hakaselta saimme kuitenkin arvokasta konsulttitaiteilijapua osallistavan muuralin suunnittelussa.

Sopiva taiteilija löytyi lopulta Riihimäeltä. Edwina Goldstone on tehnyt useita julkisen tilan teoksia niin Suomessa kuin ulkomailla ja myös osallistavat teokset ovat hänen osaamisalaansa. Hän suunnitteli Liikettä Lähiöön – projektille kolmiosaisen osallistavan muuralin, joka päätettiin toteuttaa Telluskatu 1:n radanpuoleiseen umpipäätyyn. Seinän suuri koko, mainio sijainti Telluskadun varrella sekä kiinteistönomistajien yhteistyökyvykkyys edustivat niitä asioita, joita murali-projektille toivottiinkin. Myös kaupungin rakennuspuolelta saatiin lupa-asiat viipymättä hoidettua.

Kuva 4. Taiteilija Edwina Goldstonen suunnittelema kolmivaiheisesti osallistavasta muraalista, joka toteutettiin Telluskatu 1:n radanpuoleiseen umpipäätyyn. Teoksen lopullinen koko luonnossa on 3 metriä x 21 metriä.

Taiteilijan suunnitteleman osallistavan muraalin eri työpajat päätettiin toteuttaa niin, että kohderyhmä olisi mahdollisimman laaja. Työpajat suunniteltiin eri tasoisiksi siten, että tekemiseen pystyi osallistumaan sekä lapset että aikuiset, kantasuomalaiset sekä maahanmuuttajat. Muraalin tekemiseen osallistavat toimenpiteet edustavat kuitenkin jo haasteellisia osallisuuden tasoja perustuen siihen, että osallistujien tarvitsee konkreettisesti olla läsnä työpajoissa, käyttää käsiään ja luovuuttaan sekä olla osana vaikuttamassa lopullisen teoksen visuaalisuuteen. Mitään taiteellista kokemusta tai osaamista osallistuminen ei kuitenkaan vaadi. Myös taiteilijan kansainvälisyys edesauttoi nimenomaan maahanmuuttajien osallistamista. Monivaiheinen muraali toteutettiin yhteensä viidessä eri työpajassa, joista osa oli kestoiltaan kaksipäiväisiä.

Muraalin markkinointi sekä tiedottaminen aloitettiin jo osana valokuvaheijastusta. Heijastuksen alussa sekä lopussa Telluskadulle heijastettiin tiedote tulevasta muraalista sekä kutsuttiin asukkaat osallistumaan keskusteluiltaan. Halusimme ensimmäisen työpajan olevan kaikille avoin mahdollisuus keskustella mielipiteistä, kysymyksistä sekä mahdollisesti jo syntyneistä epäilyksistä suureen seinämaalaukseen liittyen. Tilaisuuden tavoitteena oli myös lisätä tietoutta tulevasta muraalista ja asukkaiden mahdollisuuksista osallistua. Muraalia sekä sen eri työpajoja markkinoitiin laajasti Liikettä Lähiöön facebook-sivuilla, Aamupostissa sekä perinteisillä paperitiedotteilla Olohuoneen sekä Taideärrän ikkunoissa. Lisäksi Peltosaari-seura osallistui iloksemme muraalin markkinointiin jakamalla aktiivisesti tietoa tulevista työpajoista. Markkinoinnissa jalkauduttiin myös Peltosaareen kerrostaloihin, joiden rappykäytäviin (150kpl) toimitettiin tiedotteita.

Muraalin todellisia kustannuksia on haastava arvioida tarkkaan, sillä muiden kuin taiteilijan työlle ei laskettu hintaa. Myös osa materiaaleista saatiin veloituksetta yhteistyökumppaneiltamme. Muraalin kustannukset jaettiin siten, että Riihimäen kaupunki sekä Kulltuuriviritys lupasi kustantaa taiteilijan palkkion ja Peltosaari-projekti kaikki tarvittavat materiaalit. HUMAKin budjettia käytettiin markkinointiin sekä työpajajärjestelyihin. Taiteilijalle maksettiin 2500 euron palkkio työn suunnittelusta sekä toteutuk-

sesta. Taiteilija maksoi omasta palkkiostaan korvauksen valokuvaaja Tarja Petrellille, joka kuvasi valokuvatyöpajassa alueen asukkaita. Muut muraalin parissa kymmeniä tunteja käyttäneet projektilaiset osallistuivat muraalin tekoon palkatta vapaaajallaan. Riihimäen RTV sponsoroi osan teokseen tarvittavista maaleista sekä maalusvälineistä. Sudit ja maalit tulivat projektille maksamaan noin 200 euroa. Muraalin yläosan kynien puutavaran hinnaksi muodostui 450 euroa. Alaosan valokuva printti päätettiin kilpailutuksen jälkeen painattaa Riihimäen Kopiopajassa. Printti kustansi 600 euroa. Markkinointiin ja työpajakuluihin käytettiin noin 100 euora. Muraalin kustannukset olivat yhteensä noin 3850 euroa. Mikäli muiden kuin asukkaiden työlle laskettaisiin arvo, nousisivat muraalin kulut lähemmäksi 10 000 euroa

Kuva 5. Telluskatu 1-3 kiinteistön seinä, johon muraali kevään aikana valmistui. Seinä valikoitui sijainnin, pintamateriaalin, koon sekä lupien ansiosta.

3.6 Katutaidetapahtuma

Koska Liikettä Lähiöön – Peltosaari sisältää useita erilaisia osallistavia toimenpiteitä, haluttiin luoda tapahtuma, jossa olisi mahdollista esitellä asukkaille kaikki kevään 2015 aikana toteutuneet teokset ja tempaukset. Meille opinnäytetyöntekijöille sekä yhteistyökumppaneille oli myös tärkeää löytää keino, miten saada ja kuulla asukkaiden mielipiteitä. Mitä mieltä Peltosaarelaiset ovat muraalista? Entä onko katugalleria

asukkaiden mielestä toimiva? Lähiötapahtuma on myös mainio keino edistää yhteisöllisyyttä sekä tutustuttaa asukkaita toisiinsa, toimijoihin sekä katutaiteiden pariin.

Ajatus katutaidetapahtumasta syntyi toteutettavien toimenpiteiden teemoista. Koska Liikettä Lähiöön – projektissa pääpaino oli asukkaiden osallistamisessa katu- ja yhteisötaiteen keinoin haluttiin tapahtuman edustavan monipuolisesti katutaiteita. Muraalin valmistuminen päätettiin ajoittaa lauantaille 23.5, jolloin katutaidetapahtuma päätettiin järjestää, jotta tapahtumassa olisi näin ollen myös suurempaa uutisarvoa. Katutaidetapahtuman ja muralin julkistamisen ympärille aloitettiin suunnittelemaan monipuolisia toimintoja koko perheelle ja kaikenikäisille yhdessä Kulttuuriviritys hankkeen Eeva Vekin kanssa. Päivän ohjelmaan päätyi lopulta katuliitupiirtelyä, avoimia maalausseiniä, katugallerian elävöittäminen taidetyöpajoissa, musiikkia, muralin nimiäänestys, pop-up kahvilatoimintaa, makkaranpaistoa, kaupunginhallituksen puheenjohtajan puhe, Peltosaari-aiheisen lyhytelokuvan ensiesitys sekä muita pieniä toimintoja.

Katutaidetapahtumasta ja valmistuvasta muralista tehtiin katutaideviikolla alueen juttu Aamupostiin, jossa asukkaita innostettiin tulemaan paikalle. Lisäksi tapahtumaan kutsuttiin asukkaita ja muita projektiin liittyneitä ihmisiä Riihimäeltä. Tapahtumasta lähetettiin myös virallinen kutsu kaikille eri työpajoihin osallistuneille asukkaille sekä yhteistyökumppaneille. Koska rappukäytävillä tiedottamisesta ja jalkautumisesta koettiin olevan hyötyä, jaettiin alueen kaikkien kerrostalojen rappuihin tiedote koko perheen tapahtumasta. Lisäksi facebook-markkinointi koettiin tehokkaaksi varsinkin katutaidetapahtuman osalta.

Katutaidetapahtumasta ei juurikaan syntynyt kustannuksia. Tapahtumassa hyödynnettiin jo olemassa olevia resursseja ja materiaaleja kuten esimerkiksi maaleja sekä suteja. Lisäksi tapahtuma toteutettiin talkoovoimin yhdessä Peltosaari-seuran, Kulttuurivirityksen sekä Peltosaari-projektin kanssa. Tapahtuman kokonaiskustannukset olivat noin 100 euroa. Summalla hankittiin sormivärimaaleja, paperia, kehyksiä sekä katuliituja. Huoleton ja helppo tapahtuma oli luonnollinen päätös Liikettä Lähiöön – projektille, jossa tärkeintä oli leppoisa yhteisöllisyudentunne.

4 TULOKSET

Opinnäytetyömme tavoitteet olivat seuraavat: 1) asukasosallisuuden kehittäminen, 2) passiivisen lähiön elävöittäminen, 3) tutkia mitä pysyvää osallistaminen tuotti, 4) tutkia miten hankkeen kulku käytännössä onnistuu. Tavoitteisiin pyrittiin pääsemään viiden toimintakokeilun kautta, jotka toteutuivat syksyn 2015 ja kevään 2016 aikana. Seuraavaksi esittelemme ensin yksittäisten toimintakokeilujen tulokset, jonka jälkeen pohdimme projektia osallisuuden ja osallistamisen näkökulmasta. Mitä osallistaminen tuotti Peltosaareen ja sen asukkaille?

4.1 Minun Peltosaareni – valokuvakeräyksen tulokset

Minun Peltosaareni- valokuvakeräykseen osallistui yhteensä 52 henkilöä ja kuvia kertyi yhteensä 148 kappaletta. Sähköpostitse lähetettiin yhteensä 105 kuvaa, Instagram-kuvapalvelun kautta 23 kuvaa ja vanhoja teetettyjä valokuvia skannattiin yhteensä 20 kappaletta. Lähetetyistä kuvista tehtiin oma diashow, jonka pituus oli 10 minuuttia ja kuvien vaihtoaika oli noin 4 sekuntia. Käytetyin kanava kuvien lähettämiseen oli siis sähköposti. Sähköpostin välityksellä osallistujat saattoivat lähettää useamman kuvan kerralla. Sähköpostitse lähetettyjen kuvien laatu oli jokseenkin heikompi kuin teetetyissä ja instagram-palvelun kautta lähetetyissä kuvissa. Instagramissa kuvat olivat selvästi harkittuja ja jälkeen päin muokattuja ja näin myös jossain määrin näyttävämpiä. Skannatut kuvat olivat lähes kaikki vanhoja maisemakuvia Peltosaaresta. Nämä kuvat herättivät huomattavasti enemmän keskustelua heijastusta seuranneiden kesken.

Heijastuksessa kuultuja kommentteja:

”Tuokin talo olisi pitänyt purkaa jo aikoja sitten”

”Tuolloin tuossa oli pelkkää peltoa vaan.”

”Hei kattokaa, tuo on mun ottama kuva!”

”Nuokin kukkaistutukset joku kävi heti tuhoamassa.”

”Tuolloin lasten hiihtokisoissa oli monta kymmentä osallistujaa, kilpanumeroita oli satoihin asti.”

”Ihan kuin suurkaupungissa oltais, kun tällaisia isoja heijastuksia.”

kuva 6. Valokuvaheijastusta pidettiin arki-iltaisin tunnin verran klo 18.15-19.15 välisenä aikana. Myöhäinen iltapäivä mahdollisti koululaisten, työntekijöiden ja senioreiden osallistumisen heijastukseen. Koululaiset jotka olivat matkalla harrastuksista kotiin tai perheet jotka kävivät lähimarketissa ruokaostoksilla jäivät usein katsomaan heijastusta.

Valokuvaheijastuksen aiheena oli ”Minun Peltosaareni” ja osallistujat olivatkin lähettäneet paljon erilaisia peltosaari-aiheisia maisemakuvia. Oli mielenkiintoista nähdä mitä Peltosaari asuinalueena kullekin osallistujalle merkitsi. Tiedossa oli edellisten kehittämistutkimusten tuloksien perusteella, että lähiön alueidentiteetti oli heikko, mutta osallistujien kuvissa oli yllättävän paljon yhteneväisyyksiä, joka indikoi sitä, että asukkaat jakavat yhteisen mielikuvan asuinalueestaan. Suosittuja kuvaskohteita Peltosaaressa oli (1) auringonkukkapelto, (2) lammen silta ja sen viherympäristö, (3) Telluskatu ja sitä ympäröivät kerrostalot. Voi siis sanoa, että nämä kolme aluetta asukkaat kokevat jossain määrin tärkeiksi omassa asuinympäristössään. Tämä tulos näyttää, että Peltosaaresta on mahdollista muodostua ja kehittyä miellyttävä asuinalue myös alueen omista lähtökohdista.

Valokuvaheijastuksessa koimme tärkeänä sattumanvaraisuuden, tavoitteena oli yllättää katsoja. Toki toiveena oli myös, että asukkaat ja valokuvakeräykseen osallistuneet saapuisivat paikalle katsomaan heijastusta, mutta tätä tärkeämpänä pidimme sattumanvaraisuutta. Heijastuksen tavoitteena oli yllättää ohikulkija kävelykadulla, missä normaalisti ei tapahdu juuri mitään poikkeavaa. Heijastus oli sijoitettu Pelto-saaren vilkkaimmalle kävelykadulle, missä heijastuksen aikaan oli paljon liikennettä. Heijastuksen näki keskimäärin illan aikana noin 50 henkilöä, joista noin puolet joko jäivät katsomaan heijastusta tai huomioivat heijastuksen. Hämmästyttävää oli huomata kuinka puolet ohikulkijoista eivät huomanneet heijastusta rakennuksen ulkoseinässä ja kävelivät ohi vaikka projektorin valo heijastui suoraan ohikulkijan kasvoille. Monet huomasivat projektorista tulevan valonlähteen, mutta kiinnostusta ei löytynyt tarpeeksi, että he olisivat etsineet kohteen mihin valo heijastuu. Tästä voi päätellä, että asukkaat eivät joko välittäneet tai kokeneet heijastuksen olevan heitä varten.

Näytös osoittautui tärkeäksi niille, jotka osallistuivat kuvien lähettämiseen ja suuri osa osallistujista tulikin myös paikanpäälle katsomaan heijastusta. Valtaosa paikan päälle tulleista jaksoivat katsoa koko heijastuksen läpi eli 10 minuuttia. Ohikulkevat aikuiset jotka huomasivat heijastuksen ohikulku matkallaan jäivät katsomaan näytöstä alle 10 kuvan verran. Ohikulkevat nuoret ja lapset jäivät katsomaan noin 20 kuvaa, mutta huomasivat myös oman varjon rakennuksen seinässä, joka näytti kiinnostavan enemmän kuin itse valokuvat.

Kuva 7. Perhe saapui katsomaan heijastusta ja katsoivat kuvat läpi monta kuvakierrosta.

Valokuvaheijastus toteutettiin arki-iltaisoin tunnin verran klo 18.15-19.15 maanantaista perjantaihin 29.2.-4.3.2016. Ajatuksena oli piristää synkkää vuoden aikaa valoheijastuksella ja saada alueen asukkaat liikkeelle. Heijastus toteutettiin maaliskuun alussa, jolloin on jo melko valoisa eikä valontarve ole enää niin akuutti. Kaamosaikaan valon tarve on suuri ja otollisin aika heijastukselle olisi tammikuussa. Heijastuksen tekninen toteutus vaati paljon työtunteja ja teknistä säätöä kuvien suhteen. Osallistujien kuvat olivat suurinosa eri kokoisia ja laatuksia. Jotta heijastus onnistuisi ja näyttäisi myöskin hyvältä jouduimme muokkaamaan jokaisen kuvan oikeaan formaattiin ja kokoon. Osa kuvista oli otettu talvella ja siitä syystä kuvat olivat myös synkkiä, joten kuviin lisättiin lisää kirkkautta ja kontrastia. Heijastuksen teknisen toteutuksen suunnittelu aikataulutettiin liian lähelle itse heijastusta, joten hieno säädölle ei jäänyt tarpeeksi aikaa. Jotta heijastus saatiin toimimaan ja kuvat pyörimään jouduimme olemaan joka ilta paikan päällä käynnistämässä koneet ja projektorin. Tähän olisi löytynyt varmasti jokin käytännöllisempi keino, missä heijastuksen olisi saanut käyntiin myös etänä. Toisaalta heijastus tapahtui Peltosaaren Telluskadulla, mikä ei ole alu-

een turvallisinta seutua joten projektoria ja muita laitteita ei olisi voinut jättää ikkunaan.

4.2 Itseohjautuvan katugalleria tulokset

Katugallerian kanssa ryhdyttiin yhteistyöhön Peltosaaren koulun kanssa. Koululla oli keväällä 2016 alkamassa ilmiöviikko, missä tarkoituksena oli irtautua oppiainelähtöisestä opetuksesta ja keskittyä kokonaisen viikon ajan vain yhteen aihekokonaisuuteen eli ilmiöön (yhtenäiskoulu, 2015.) Ilmiöviikon aikana Peltosaaren koulun oppilaat ottivat katugallerian haltuun ja tekivät katutaidetta teemalla: Hyvän elämän aakkoset. Koululaiset täyttivät suuren puuseinän noin 100:lla värikkäällä teoksella, jotka edustivat koululaisten käsitystä hyvästä elämästä. Koulussa käsiteltiin ja pohdittiin yhdessä hyvän elämän käsitteitä ja lopuksi oppilaat saivat luoda oman teoksen opetuksen ja oman pohdinnan pohjalta. Valmiit teokset laminoitiin, jotta ne kestäisivät myös lumi ja vesisateessa ja tuotiin kaikkien nähtäväksi Peltosaaren katugalleriaan. Teokset oli kiinnitetty kiinni seinään opettajien avustuksella ja niitit pitivät teokset hyvin seinässä kiinni, vaikka lunta ja räntää alkua kevästä tulikin.

Kuva 8. Peltosaaren koulun oppilaiden teoksia katugalleriassa.

Kuvat saivat paljon positiivisia kommentteja ohikulkijoilta ja Peltosaaren asukkailta. Oppilaiden teokset piristivät tyhjää asema-aluetta ja korostuivat hyvin lumen ja räntäsateen keskeltä. Kuvat saivat olla rauhassa seinällä, eikä kukaan käynyt repimässä tai töhrimässä teoksia. Oppilaat kävivät itse poistamassa maalaukset seinältä noin kuukauden jälkeen. Kaiken kaikkiaan oppilaiden ilmiöviikon katugallerian haltuunotto onnistui mallikkaasti.

Katugalleriasta kuultuja kommentteja:

“Ne on niin kauniita teoksia, kyllä ne lapset osaa piristää.”

“Ei haittaa yhtään vaikka taideteokset olisivat tulleet jäädäkseen.”

“Mä näen sen seinän mun ikkunasta ja näyttää niin hienolta.”

Kuva 9. Peltosaaren Katugalleria täyttyi Telluskadun katutaidetapahtuman aikana osallistujien teoksista. Olimme tuoneet paikalle tyhjiä kehyksiä, jotka täyttyivät päivän aikana lasten ja aikuisten sormiväriteoksista ja vanhoista tauluista. Osallistujat saivat itse käydä ripustamassa oman teoksen osaksi katugalleriaan. Tapahtuman aikana Katugalleriaan saatiin 17 uutta teosta.

Oppilaiden jälkeen katugalleria otettiin käyttöön Telluskadun katutaidetapahtumassa. Peltosaaren taideärrällä järjestettiin työpaja, missä osallistujat saivat tehdä oman te-

oksen katugalleriaan. Olimme hankkineet valmiiksi kierrätyksestä kehyksiä ja materiaaleja maalausta varten. Jotta teokset pysyisivät hyvässä kunnossa kehyksien sisällä, oli työpajassa myös mahdollista laminoida valmis teos ennen kehystämistä. Työpaja oli suunnattu ensisijaisesti lapsille, mutta lasten vanhemmat ja nuoret pystyivät toki myös osallistumaan. Koska Katutaidetapahtumassa oli paljon muutakin järjestettyä ohjelmaa halusimme pitää työpajan mahdollisimman kevyenä. Tarkoituksena oli jättää ns. oma kädenjälki katugalleriaan, mikä tarkoitti käytännössä sormivärimaalausta. Työpajaa pidettiin Taideärrällä, missä toimi samaan aikaan myös pop-up kahvila ja 15 minuutin välein pyöri Peltosaari aiheinen dokumenttielokuva. Käytännössä tämä toimi hyvin, koska aikuiset pystyivät halutessa katsomaan rauhassa dokumenttia ja lapset saivat taiteilla sormiväreillä.

Katutaidetapahtumassa valmistui myös kuusi vaneritaideteosta, mitkä kiinnitettiin katugalleriaan. Tapahtumassa oli mahdollista maalata erikokoisille puuvanereille muuraalista ylijäämillä maaleilla. Telluskadulla oli työpiste, mistä löytyi pensseleitä, suojavaatteita ja eri värisiä maaleja ja osallistujilla oli vapaat kädet luoda mitä tahansa tyhjille vanereille.

4.3 Taidesähkökaapit

Liikettä Lähiöön – projektin tavoitteena oli elävöittää Peltosaaren katukuvaa piristämällä töhrittyjä sähkökaappeja taiteella. Kuten alussa mainitsimmekin, eivät sähköyhtiöt valitettavasti lähteneet yhteistyöhön mukaan. Kielteisyyttä perusteltiin muun muassa sillä, että sähkökaappeja saatettaisiin taidesijoittelun jälkeen töhritä. Peltosaaren sähkökaapit olivat kuitenkin kaikki jo täysin töhrittyjä ja taidesähkökaapit saattaisivatkin nimenomaan vähentää luvattomia graffiteja. Esimerkiksi keväällä 2015 Loiste Sähköverkko Oy toteutti Kainuun ammattiopiston kulttuurialan opiskelijoiden kanssa Loistetta kaapissa -taideprojektin. Projektin aikana opiskelijat saivat ideoida taidetta ja graafisia töitä Kajaanin keskustan sähkökaappeihin. Projektin tavoitteena oli luoda väriä katukuvaan sekä virkistäviä ilopilkkuja arjen ruuhkan keskelle. Projekti uskoi myös, että taiteilijoiden töitä arvostettaisiin eikä graffiteja ilmaantuisi sähkökaappien kylkiin. (Loiste 2015).

Myös Imatran seudun sähkö toteutti keväällä 2015 taidesähkökaappi projektin yhdessä alueen taiteilijoiden kanssa. Taiteilijat kokivatkin ympäristötaiteen olevan virkistävää, sillä taide sähkökaapeissa saavuttaa laajemman yleisön kuin työt galleriasa. Imatran sähkö koki taiteen tukemisen virkistävän katukuvan lisäksi myös sähköyhtiön imagoa ja kilpailuetua. (Rauhalampi, 2015). Imatran sähkö on hyvä esimerkki siitä, miten ympäristötaiteella voi olla positiivinen vaikutus rahoittavalle yritykselle. Toivottavasti sähköyhtiöt ympäri Suomea suhtautuisivat taidesähkökaappeihin avoimemmin. Harkittu ja tarkkaan suunniteltu taide sähkökaapissa miellyttää ohikulkijoita varmasti enemmän kuin luvatan graffiti.

Vaikka taidesähkökaappiprojekti ei Peltosaareen vielä toteutunut, on toivottavaa, että töhriytyt sähkökaapit huomioidaan kuitenkin tulevaisuudessa aluetta kehitettäessä. Toivottavasti myös alueen sähköjakeluyhtiöiden kanta kehittyy samalla kun taidesähkökaapit yleistyvät Suomen katukuvassa. Sähkökaapit ovat kuitenkin erinomainen kohde ympäristötaiteen sijoittamiselle.

4.4 Osallistavan Muraalin tulokset

Muraali osallisti asukkaita viidessä eri työpajassa: 1. Keskusteluilta asukkaiden kanssa 2. Asukkaiden valokuvaus 3. Kynien maalaus 4. Muraalin keskiosan drip-workin maalaus 5. Wheat-paste –työn kiinnitys. Tässä kappaleessa esitellään eri työpajojen osallistujaluvut, onnistumiset, haasteet sekä osallistavan toimenpiteen merkitys opinäytetyölle.

Ensimmäinen työpaja oli avoin keskustelutilaisuus asukkaiden sekä projektiryhmän kesken. Halusimme järjestää tilaisuuden, jossa esittelemme asukkaille itsemme sekä muraalin mallin ja kerromme tulevista työpajoista ja muraalin osallistavista toiminnoista. Lisäksi halusimme antaa asukkaille mahdollisuuden kertoa omia mielipiteitään Telluskadun katukuvaa merkittävästikin muuttavasta seinämaalauksesta. Keskusteluyhteys ja avoimuus asukkaiden ja tekijöiden kesken oli tärkeää koko Liikettä Lähiöön projektin kannalta. Tavoitteena oli luoda tilanne, jossa asukkaat saavat itse vaikuttaa omaan ympäristöönsä ja jossa asukkaiden mielipiteet ovat oikeasti tärkeitä.

Työpajaan osallistui lisäksi taiteilija Edwina Goldstone, Riihimäen kulttuurituotaja Anna Vesen, Peltosaari-seuran edustaja sekä kymmenen alueen asukasta. Olimme varautuneet negatiivisiin sekä epäileviin mielipiteisiin, sillä olimme jo kuulleet muraaliseen vastapäästä asuvilta kielteisiä kommentteja. Asukkaiden suurin pelko liittyikin juuri muraalin tekotapaan. Useat pelkäsivät muraalin olevan vain suuri graffitityö ja graffiteja on peltosaarelaisten mielestä alueella jo tarpeeksi. Toinen asukkaiden keskuudessa syntynyt epäily koski muraalin pysyvyyttä. Mitä sitten jos ja kun valmis teos töhritään? Varmastihan ei voida sanoa, miten kauan teos pysyy koskemattomana, mutta rohkaisevia esimerkkejä vastaavanlaisista julkisen tilan taidetempauksista on lukuisia. Esimerkiksi Vantaan Myyrmäen juna-asemalle toteutettiin vuonna 2015 kuudensadan neliömetrin suuruinen murali. Asema ja sen eri pinnat toimivat ennen häiriökäyttäytymisen sekä töhrimisen keskuksena. Merkille pantavaa onkin se, että murali on pysynyt koskemattomana aina tähän päivään asti (Multanen 2015, 38-40). Julkisen tilan taidetta yleisesti tutkinut Multanen uskookin asukkaiden ottaneen tilan nyt omakseen ja tuntevan siitä uudenlaista ylpeyttä ja omistajuutta, mikä kannustaa pitämään tilasta ja alueesta huolta.

Kun muraalin luonnos esiteltiin asukkaille, oli vastaanotto kuitenkin pelkästään positiivinen. Asukkaiden mielestä tuleva murali piristää ja värittää muutoin harmaata katukuvaa ja antaa positiivisen vaikutelman Peltosaaresta. Asukkaat toivoivat jopa useampia samankaltaisia teoksia Peltosaareen. Keskusteluilta loi turvallisuudentunnetta sekä inhimillisyyttä asukkaiden ja työryhmän välille. Keskustelutilaisuus oli tärkeä myös opinnäytetyömme kannalta. Oli palkitsevaa tavata asukkaita ja kuulla heidän mietteitään muraalista sekä muista jo toteutuneista toimenpiteistä. Yhteisö- ja katutaiteen vastaanotto peltosaarelaisten keskuudessa koettiin selvästi positiiviseksi.

Muraalin toisessa työpajassa ammattikuvaaja valokuvasi alueen asukkaita sekä ohikulkijoita Taideäärän tiloissa. Valokuvatuista asukkaista jälkikäsiteltäisiin 21 metriä pitkä mustavalkoinen valokuvaprintti muraalin alareunaan. Valokuvaukseen oli mahdollista osallistua myös anonymisti siten, että henkilö ei muralissa olisi tunnistettavissa. Valokuvaukseen sai osallistua esimerkiksi selkä kameraan päin tai peittäen omat kasvonsa. Koimme valokuvauksen anonymiteetista huolimatta etukäteen haasteellisena toimenpiteenä, johon on hankala osallistua peltosaarelaisia. Kaksipäiväisessä työpajassa tavoitteenamme olikin kuvata 20 alueen käyttäjää, jotka edustaisi-

vat mahdollisimman laajasti alueen asukaskantaa. Osallistuneilta kerättiin yhteystiedot myöhempiä työpajoja varten. Kaikki osallistujat tulisivat saamaan myös henkilökohtaisen kutsun muraalin avajaisiin katutaidetapahtumassa.

Valokuvattavaksi osallistui lopulta 73 yksittäistä asukasta sekä ohikulkijaa. Osallistujien määrä ylitti odotukset moninkertaisesti. Asukkaat osallistuivat kuvaukseen mielellään ja kokivat oman osallistumisensa muraalin tekoon merkityksellisenä. Merkittävää on huomioida myös osallistujien monipuolisuus. 73 yksittäisen valokuvattavan joukossa oli vauvoja, lapsia, kouluikäisiä, nuoria, aikuisia sekä senioreita. Kuvattavat edustivat myös tasaisesti kumpaakin sukupuolta. Valokuvaukseen osallistui myös noin kymmenen maahanmuuttotaustaista asukasta. Työpajassa huomioitiin myös osallistumisen saavutettavuus, sillä noin kymmenelle liikuntarajoitteiselle asukkaalle järjestettiin valokuvaus ulkona.

Noin 30 % osallistujista tuli paikan päälle varta vasten kuvattavaksi nähtyään ilmoituksen työpajoista. Suurin osa, noin 70 % valokuvattavista oli kuitenkin satunnaisia Taidearrän ohikulkijoita, jotka spontaanisti päättivät osallistua kuvaukseen. Työpajan keskeinen sijainti, aurinkoinen sää, mahdollisuus anonymiteettiin sekä työpajan järjestäjien aktiivisuus vaikuttivat osakseen valokuvattavien suureen lukumäärään. Korkeaan osallistujamäärään vaikutti myös kuvaustilanteen helppous. Valokuvaus kesti vain 1-3 minuuttia eikä näin ollen vienyt kiireisiltä ohikulkijoilta paljoa aikaa. Työpajassa oli tarjolla myös kahvia sekä pientä purtavaa kaikille osallistujille.

Kuva 9. Kaksipäiväinen valokuvaustyöpaja järjestettiin Peltosaaren Taidearrän tiloissa maaliskuussa 2016. Kuvaukseen osallistui 73 yksittäistä asukasta sekä ohikulkijaa joiden joukossa oli lapsia, nuoria, aikuisia, senioreita, naisia, miehiä, kantasuomalaisia sekä maahanmuuttajia.

Työpaja oli menestys ja osallisti merkittävän määrän alueen asukkaita yhdessä tekemiseen. Osallistujat edustivat kattavasti alueen asukaskantaa, eikä työpaja sulkenut pois mitään tiettyä asukasryhmää. Oli myös hämmästyttävä huomata miten moni asukas tiesi jo muraalista, vaikka itse seinällä ei vielä tuolloin ollut merkkiäkään tulevasta maalauksesta. Useat asukkaat kertoivat Liikettä Lähiöön – projektin eri tempusten olevan kaivattu lisä toimittomaan Peltosaareen ja varsinkin muraalin olevan odotettu elementti piristämään kalpeaa katukuvaa. Vaikka Peltosaari lähiönä onkin passiivinen, on sen asukkaat selvästi monipuolisia toimintoja arvostavia yksilöitä, jotka kaipaavat kulttuuritekoja ympärilleen.

Valokuvaustyöpajan tulokset tukevat ajatusta kevyestä asukasosallisuudesta. Asukasosallisuuden tulee olla riittävän helppoa, spontaania, lyhytkestoista sekä helposti saavutettavaa, jotta erilaiset kulttuuritoimenpiteet keräävät osallistujia. Vaikka valo-

kuvaustyöpajaa ei olisi etukäteen markkinoitu lainkaan, olisi se silti saavuttanut odotettua suuremman osallistujamäärän. Tietynlainen pop-up-henkisyys myös osallisuutta edistävissä toimenpiteissä tulisi tulevaisuudessa käyttää hyödyksi. Aina ei tarvita pitkäjänteistä markkinointia, vaan varsinkin ei-käyttäjät saattaa olla helpompi osallistua spontaanisti suoraan kadulta. Valokuvaustyöpaja on myös hyvä esimerkki osallistumisen vaikutuksen kestosta. Vaikka valokuvaus kesti vain muutaman minuutin, tulee oma valokuva pysymään muraaliseinässä useamman vuoden.

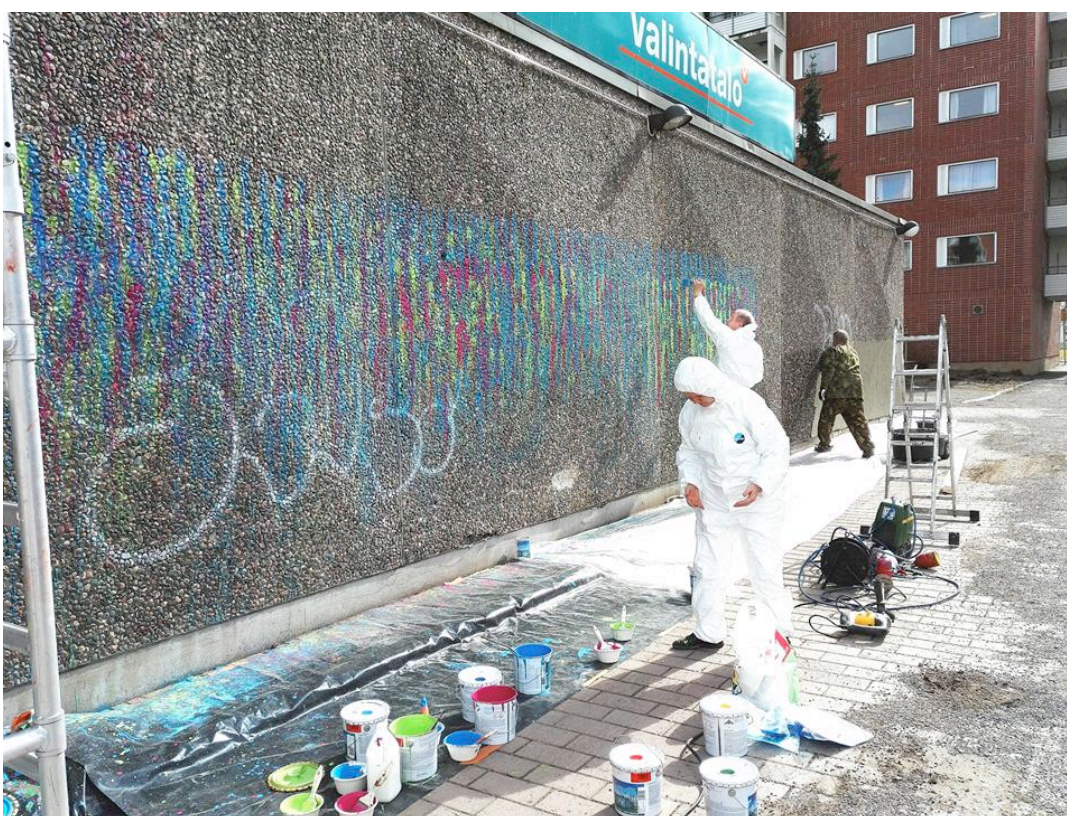
Muraalin kolmannessa työpajassa hiottiin ja maalattiin muraalin yläosan kyniä. Työpaja oli kaksipäiväinen ja järjestettiin Peltosaaren Taideärrällä yhdessä taiteilijan kanssa. Työpajassa maalattiin yhteensä 230 laudoista sahattua puukynää. Työpaja pyrittiin rakentamaan mahdollisimman helpoksi ja perinteiseksi keinoksi osallistua muraalin tekoon. Taiteellista kokemusta tai osaamista ei vaadittu, riitti kun pensseli pysyy kädessä. Koska työpaja vaati kuitenkin fyysistä läsnäoloa sekä konkreettista maalausta, koimme osallisuuden tason myös kynätyöpajassa melko haastavaksi.

Kuva 10. Kynätyöpajassa maalattiin 80cm-100cm pituisia puukyniä yhteensä 230 kappaletta.

Kynien maalamiseen osallistui 4-6 asukasta molempina päivinä, ja yksi asukas maalasi keskimäärin kaksi kynää. Suurin osa osallistujista oli alakouluikäisiä lapsia. Osallistujamäärä oli ehkä hieman odotetustikin pieni, mutta työtilan rajallisuuksien sekä materiaalien puitteissa suurempaa osallistujamäärää olisi ollut hankala ohjata. Osallistajat kokivat kynien maalaamisen kivana ja rentouttavana puuhana. Asukkaista oli myös mielekästä tietää, että oma, itsemaalattu kynä tulee osaksi lopullista muraalia.

Neljäs työpaja oli myös kaksipäiväinen, jonka toiminnot keskittyivät jo itse muurali-seinään. Työpajoissa työskenneltiin ulkona ja työstettiin muraalin keskiosan drip-workia. Kahden päivän aikana teoksen keskiosa valmistui valuttamalla kynätyöpajoissakin käytettyjä maaleja seinää pitkin. Osallisuuden taso työpajassa oli haastava, sillä osallistuminen vaati osallistujalta aikaa, keskittymistä, maalaamiseen sopivat vaatteet sekä hieman myös rohkeutta ja luovuutta.

Kuva 11. Drip-work työpajoissa työstettiin muraalin keskiosaa valuttamalla ja roiskimalla eri värejä kiviseinää pitkin. Aurinkoinen sää edesauttoi työn onnistumista sekä maalien nopeaa kuivumista. Työpaja keräsi myös runsaasti kehuja sekä yleisöä pitkin päivää: "Olen itsekin kuvataiteilija ja tällaista täällä on kyllä kaivattu, kiitos teille."

Työpajaan oli mahdollista osallistua työryhmän lisäksi 2-3 asukasta kerrallaan, jotta suojahaalarit, maalit sekä maalattavaa tilaa riitti kaikille. Seinän työstäminen vaati myös jatkuvaa ohjeistamista ja opastusta, minkä vuoksi pieni ja tiivis ryhmäkoko oli tärkeää. Ensimmäisenä päivänä kaksi asukasta osallistui työpajaan koko päivän ajaksi ja toisena päivänä yksi asukas. Työpajat onnistuivat sekä työryhmän että osallistuneiden asukkaiden mielestä hyvin. Asukkaat saivat käyttää vapaasti luovuuttaan työskennellessään seinän parissa. Tietynlainen työpajan taiteellinen vapaus madalsi kynnystä sitoutua työpajaan koko päivän ajaksi.

Kuva 12. Taiteilija Edwina Goldstone työstää muralin drip-workia. "Niin hienoa, että tänne tulee vähän väriä. Kattokaa nyt noita harmaita kerrostaloja" tokaisi positiivisesti yllättynyt ohikulkija.

Drip-work osallisti kuitenkin eniten Telluskadun ohikulkijoita, joista lähes jokainen pysähtyi katselemaan ja hämmästelemään hiljalleen valmistuvaa työtä. Useimmat ohikulkijoista tulivat myös rohkeasti juttelemaan sekä kyselemään mistä työssä on kyse,

mitä lopullinen työ esittää, mikä taho on seinämaalauksen takana? Yllättävintä oli kuitenkin asukkaiden kommentit itse muraalista. Poikkeuksetta jokainen kommentti oli positiivinen sekä rohkaiseva, joista huokui asukkaiden aito ilo, innostus sekä jopa kiitollisuus meitä tekijöitä kohtaan.

“Jännittävää nähdä millainen siitä tulee. Tulen olemaan myös valokuvissa mukana, mulla oli se värikäs takki.”

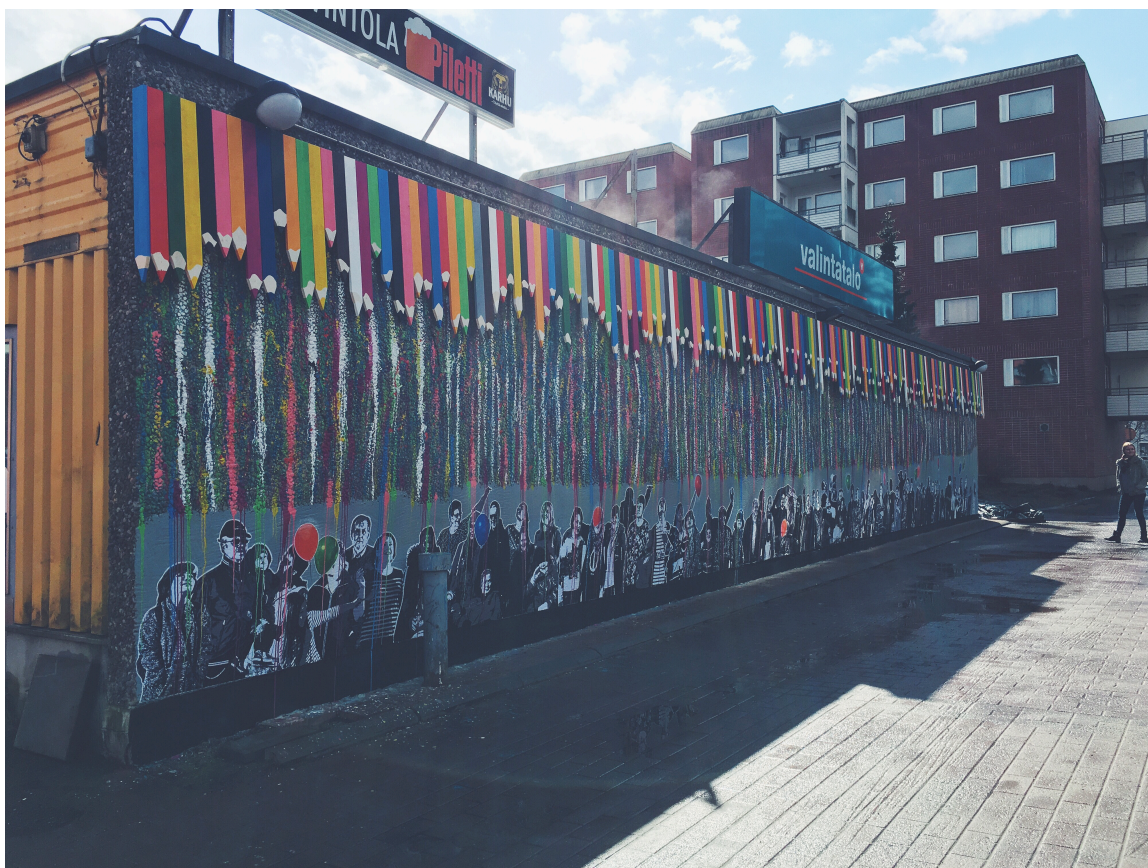
“Saanko myös maalata seinään? Voi sit rehellisesti sanoa, että mäkin olin mukana tekemässä.”

“Mä olin myös eilen maalaamassa. Toin tänään oman paremman pensselin, jotta pääsee maalaamaan myös korkeita paikkoja. Teippasin vaan pensselin luudan varteen. Kyllä tää pysyy!”

Asukkaat selvästi ottivat vielä keskeneräisen seinämaalauksen omakseen, sekä kokivat siitä jo tässä vaiheessa suurta ylpeyttä. Jopa keskeneräinen muraali onnistuu luomaan merkityksellisen paikan asukkaille sekä kehittämään positiivista kokemusta alueesta. Kuten yksi drip-workia sivusta seurannut asukas sanoi “Tästä tulee niin hyvä mieli, että menen jatkossa aina tätä kautta juna-asemalle, vaikka vähän kiertäinkin.”

Viimeisessä työpajassa kiinnitettiin yläosan kynät sekä tehtiin alaosan vaativa wheat paste. Viimeisessä työpajassa mukana oli työryhmän lisäksi neljä riihimäkeläistä avustamassa taiteilijaa kiinnittämään valokuvaprinttiä seinään. Koska viimeinen työvaihe vaati erinomaista keskittymiskykyä, aikaa sekä tarkkaa työskentelyä valitsi taiteilija neljän hengen avustajaryhmän jo tuntemistaan asukkaista, joilla oli kokemusta erilaisista taideprojekteista. Viimeisinä päivinä työskentely suoritettiin pääosin pressun alla, joka samalla suojasi teosta sekä säilytti muraalin uutuudentunteen aina katutaidetapahtumaan asti.

Kuva 13. Kuva vastavalmistuneesta muraalista katutaidepäivänä.

4.5 Katutaidetapahtuma

Peltosaaren katutaidetapahtumaa vietettiin lauantaina 23.04.2016 kello 11-15 välisenä aikana Peltosaaren Telluskadulla. Valitettavasti sää ei ollut puolellamme ja tapahtuma alkoi lumisateisella ja kylmällä kelillä. Poikkeuksellisen huonosta säästä huolimatta paikalle kerääntyi hyvissä ajoin noin 70 asukasta jännittämään kello 11 julkaistavaa muraalia. Tilaisuuden avasi Riihimäen hallituksen puheenjohtaja Tommi Rätty, joka puheessaan nosti esiin taiteen ja asukasosallisuuden merkityksen lähiöissä ja kaupunkisuunnittelussa.

Puheensa päätteeksi Rätty paljasti uuden, valmiin muraalin, mikä aiheutti suurta innostusta ja ylpeyttä asukkaissa. Lopputulos oli selvästi asukkaille mieleinen, ja useampi asukas lähtikin heti etsimään omaa kuvaansa 21 metriä leveästä teoksesta. Asukkaiden reaktio oli odotettua positiivisempi, mikä yllätti meidät tekijätkin. Useampi asukas lähestyi meitä tekijöitä kiitollisina siitä, että teos on juuri heidän Peltosaares-

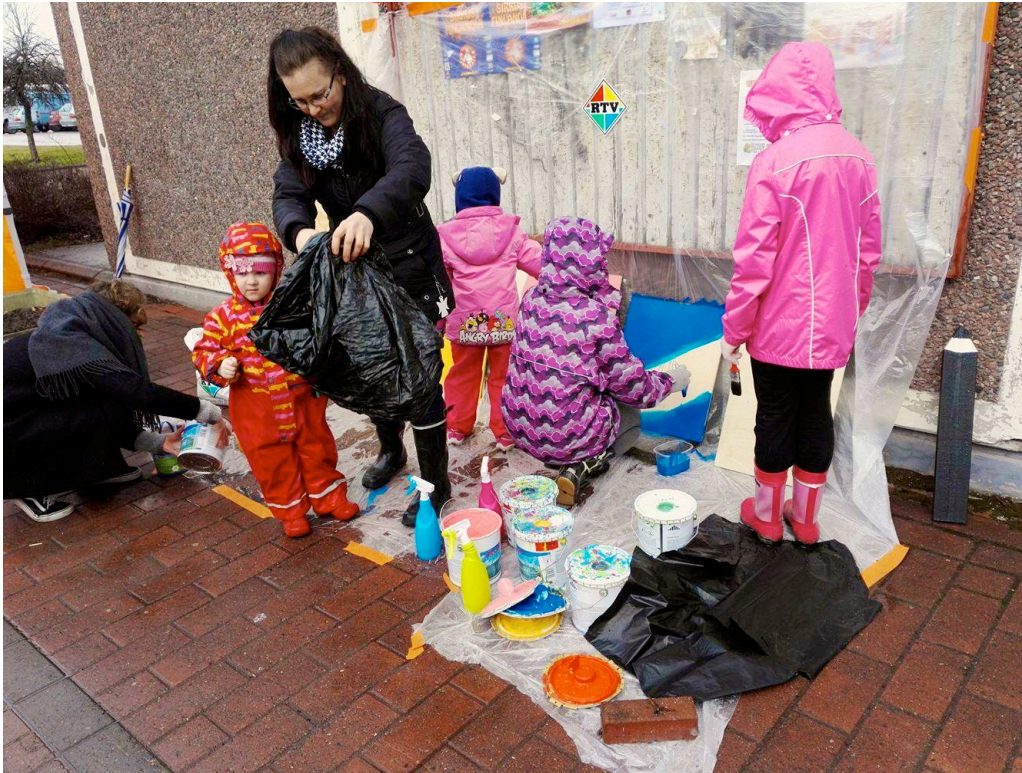
sa. Aukkaat olivat selvästi ylpeitä myös itsestään ja siitä, että he ovat saaneet osallistua teoksen eri vaiheisiin. Muraalin lopputulos oli enemmän, kuin kukaan meistä olisi osannut toivoa: onnistunut ja erilainen katseenvangitsija harmaassa katukuvasa, josta poikkeuksetta jokainen tapahtumaan osallistunut koko olevansa ylpeä.

Kuva 14. Katutaide tapahtumaan osallistui mukavasti lapsiperheitä, vaikka sää oli pitkälti lumisateinen. Kuvan oikeassa reunassa lapset maalaavat vanerilevyille yhteisöllisiä teoksia.

Katutaide päivä jatkui muraaalin paljastuksen jälkeen leppoisassa tunnelmassa. Ulkoteltassa soitettiin musiikkia sekä Peltosaari-seura paistoi nälkäisille makkaraa. Ulkotiloissa oli mahdollista maalata myös yhteisöllisiä maalauksia isoille vanerilevyille. Tämä maalaustyöpaja toimi eräänlaisena graffitiseinän korvikkeena, jolla mahdollistettiin luvallinen luova tekeminen. Koska graffitit ovat selvästi suuri ongelma koko Peltosaarissa, haluttiin vanereiden maalauksella näyttää, miten graffiteja ja omia tageja on mahdollista jättää sotkematta julkisivuja. Maalaukseen osallistui päivän aikana yli 20 lasta ja heidän vanhempansa. Päivän aikana valmistuneet maalaukset ripustettiin Katugalleriaan, joka toivottavasti jatkossa toimii luvallisen taiteen näyttämönä.

Kuva 15. Vanerilevyjen maalaus katutaidetapahtumassa oli varsinkin lasten suosikki. Maalaukseen osallistui kaikenikäisiä tyttöjä ja poikia.

Myös Taideärrällä oli toimintaa koko tapahtuman ajan. Tilassa pidettiin pop-up kahvialaa sekä Taideärrällä oli mahdollisuus vastata Kulttuurivirityksen asukaskyselyyn. Tapahtumapäivänä Taideärrällä ensiesityksenä sai myös Tärkeitä paikat – lyhytelokuva, joka kuvaa Peltosaaren asukkaita ja heille merkityksellisiä paikkoja Peltosaarella. Lisäksi tilassa oli mahdollista osallistua sormiväriyöpajaan, jossa sai jättää omat kädenjälkensä paperille. Kädenjäljet laminoitiin ja kehystettiin tapahtuman päättyttyä sekä ripustettiin Katugalleriaan.

Kuva 16. Tärkeät paikat – lyhytelokuva sai ensiesityksensä Taideärrällä Telluskadun katutaidetapahtumassa. Lyhytelokuvaa seurasi päivän aikana useat kymmenet peltosaarelaiset. Elokuva oli asukkaille selvästi tärkeä ja mieleinen.

Tapahtumassa oli mahdollista ehdottaa myös uudelle muraalille nimeä. Taideärrällä oli tapahtuman ajan laatikko, jonne sai jättää oman nimiehdotuksensa. Ehdotuksia tuli yhteensä 20, joista työryhmä valitsi muraalin nimeksi Pelmuraali. Kaikki ehdotukset olivat työryhmän mielestä osuvia, ja ehdotusten määrä oli positiivinen yllätys.

Kaikkiaan tapahtumapäivään osallistui arviolta noin 150 asukasta. Pelkästään Taideärrällä kävi yli sata kävijää kahvittelemassa sekä katsomassa Peltosaari-aiheisen lyhytelokuvan. Osa osallistujista katsoi lyhytelokuvan, maalasi vanerilevyille, ihasteli muraalia sekä nautti yhteisöllisestä tapahtumasta muiden asukkaiden kanssa jutustellen. Osa taas saattoi vain poiketa esimerkiksi valokuvaamassa valmistuneen teoksen. Osallistujamäärä oli kylmästä ja lumisesta säästä huolimatta sitä mitä tavoiteltiin. Lisäksi tapahtuman tunnelma oli lämmin ja välitön.

Vaikka tapahtuma rakentuikin pitkälti muraalin paljastuksen ympärille, oli tapahtuman tavoitteena myös keskustella asukkaiden kanssa sekä havainnoida, mitä mieltä

asukkaat muraalista ja koko Liikettä Lähiöön – projektista olivat. Kasvoiko oman asuinalueen ylpeys? Toivotaanko osallistavia taide- ja kulttuuritempauksia myös jatkossa toteutuvan? Näitä havaintoja ja ajatuksia esittelemme seuraavassa kappaleessa.

4.6 Osallisuuden ja yhteisöllisyyden tulokset

Opinnäytetyön ydintavoitteena oli **asukasosallisuuden kehittäminen** Peltosaaren lähiössä katu- ja yhteisötaiteen keinoin. Peltosaassa toteutetut toimintakokeilut suunniteltiin siten, että asukasosallisuus oli otettu vahvasti huomioon. Tiedossa oli, että Peltosaaren asukkaiden osallistuminen aikaisempiin tapahtumiin ja työpajoihin oli ollut heikkoa, joten osallistaminen nähtiin lähtökohtaisesti haasteellisena. Tästä johtuen halusimme tuoda Peltosaareen toimintakokeiluja, joissa osoitettaisiin asukkaille, että osallistuminen ei lopulta vaadi paljoo. Eri toimintakokeilujen kautta saimme asukkaat suurella joukolla mukaan osallistumaan eri työpajoihin, taidetempauksiin sekä lopputapahtumaan, joiden kautta asukasosallisuus Peltosaassa kehittyi asukkaiden toimesta. Merkittävää oli myös huomata, että naisia ja miehiä osallistui toimintakokeiluihin yhtä paljon, vaikka Suomen kulttuurirahaston teettämässä kyselyssä selviääkin, että naiset käyvät miehiä aktiivisemmin eri kulttuuritapahtumissa (Kulttuurirahasto, 2013). Asukkaiden kommenttien ja tekijöiden havaintojen perusteella pääteltiin ainakin seuraavien syiden vaikuttaneen korkeaan osallisuuteen: 1) Työpajat olivat maksuttomia. 2) Osallistujilta ei vaadittu minkäänlaisia erikoistaitoja, jotka olisivat olleet osallisuuden esteenä. 3) Osallistujilta ei vaadittu minkäänlaista itseilmaisua, käytännössä riitti että osallistuja saapui paikalle. 4) Työpajat olivat suunnattu kaikenikäisille, ilman että tekeminen olisi kuitenkaan aikuisten mielestä ollut enemmän lapsille kuin aikuisille suunnattua. 5) Työpajojen suuri määrä ja säännöllisyys mahdollisti osakseen osallistumista.

Osallisuuden onnistuminen osallistujan näkökulmasta välittyi seuraavasti: 1) Osallisuuden kokemus koettiin arvokkaana. 2) Työpajat toivat vaivatonta ja leppoisaa sisältöä muuten rutiininomaiseen arkeen. 3) Kuilu hanketyöntekijöiden ja asukkaiden välillä pieneni. 4) Vaikuttaminen omaan asuinympäristön visuaalisuuteen koettiin merkityksellisenä.

Osallistujien kommentteja osallisuuden merkityksestä:

”On ollut mukavaa, että työpajoja on järjestetty niin monia kevään aikana.”

”Harmitti, kun en kerennyt lähettää valokuvia, niin päätin tulla tähän juttuun mukaan”

”Me tultiin koko perhe, kun tytär kertoi olevansa osana seinämaalausta.”

”Saanko myös maalata seinään? Voi sit rehellisesti sanoa, että mäkin olin mukana tekemässä.”

Osallistaminen tuotti Peltosaarella sekä konkreettisia pysyviä teoksia kuten muraalin ja katugallerian sekä muutoksia asukkaiden mielipiteisiin osallistumisesta ja ylpeydestä omaa asuinalueetta kohtaan. Myös **yhteisöllisyyden tunne** kasvoi jokaisen toimintakokeilun kautta. Kun aloitimme kehittämistyön Peltosaaren lähiössä, kysyimme asukkailta, minkälaisia muutoksia lähiössä kaivataan. Monet vastasivat toivovansa muun muassa lisää väriä ja viihtyisyyttä lisääviä elementtejä katukuvaan. Töhryt katukuvassa koettiin häiritsevinä ja niistä haluttiin joko eroon tai uusilta sotkuilta haluttiin välttyä. Kahden toimintakokeilun kautta luotiin asukkaiden avulla Peltosaareen Muraali ja katugalleria, jotka ovat nyt pysyviä osia asuinalueella. Nämä konkreettiset uudet osat asuinalueella koetaan asukkaiden kommenttien perusteella alueen veto-voimatekijöinä.

”Mä rakastan värejä ja mua harmittaa, kun täällä Peltosaarella ei ole yhtään värejä. Katso nyt noita kerrostaloja. Kaikkialla pelkkää harmautta. Tää seinämaalaukse sopii niin hyvin tänne.”

”Nyt voi ainakin sanoa, että kannattaa tulla Peltosaareen, kun on kerran kin jotain nähtävää.”

Peltosaaren oma muraali vahvisti asukkaiden ylpeyden tunnetta asuinalueesta, toi asukkaita yhteen ja paransi samalla myös alueen imagoa. Telluskadun katutaidetapahtumassa osallistujia saapui myös Riihimäen keskustan puolelta katsomaan uutta seinämaalausta. Ihmiset jakoivat myös runsaasti kuvia seinämaalauksesta eri sosiaalisissa medioissa. Riihimäen kaupunginhallituksen puheenjohtaja oli avaamassa tapahtumaa ja puhui Peltosaaresta hyvään sävyyn, mikä vaikutti positiivisesti itse Peltosaaren asukkaisiin, mutta myös Riihimäen puolelta tulleiden asenteeseen huonomaineisesta lähiöstä. 1) Eri toimintakokeilut toi yhteen Peltosaaren asukkaita. 2) Toimintakokeiluihin osallistui enimmäkseen asukkaita, jotka jakoivat samat intressit, mikä mahdollisti uusien tuttavuuksien syntymisen. 3) Koska toimintakokeilujen kanta-

vana teemana oli peltosaarelaisuus ja Peltosaari asuinalueena, olivat osallistujat pääosin myös peltosaarelaisia, mikä loi vahvaa yhteisöllisyyden tunnetta osallistujien kesken.

“Mä aina yritän saada siskoa mukaan tällaisiin tapahtumiin ja kerranki se lähti.”

“Noi on mun samasta rapusta - en olisi uskonut että nekin tulee.”

“Mä lähetin kuvan heijastukseen, jossa oli kuvattu tuon lammen siltaa. Oli kiva nähdä, että muutkin on käyneet kuvaamassa samaa paikkaa.”

Tavoitteena oli myös tutkia, miten projektin kulku käytännössä onnistuu. Merkittävä seikka, mikä vaikutti hyvään lopputulokseen, oli yhteistyö Peltosaari-projektin, Kulttuuriviritys hankkeen ja Riihimäen kaupungin kanssa. Toimintakokeiluissa oli monta vaihetta, joista emme olisi yksin opinnäytetyön tekijöinä selvinneet, joten yhteistyö eri toimijoiden kanssa oli tärkeää onnistumisen kannalta. Toimintakokeiluissa nivoutuivat eri toimialat luonnollisesti yhteen ja yhteistyö sujui mallikkaasti. Peltosaari-projektilta saimme paljon apua teknillisen toteutuksen kanssa, Kulttuuriviritys-hanke auttoi tapahtumatuotannossa ja tiedotuksessa ja Riihimäen kaupunki mahdollisti toimintakokeilut ja niiden näkyvyyden.

5 LOPUKSI

5.1 Toteutuskeskeinen ja osallistava aluekehittäminen

Asukkaat huomioon ottava asuinympäristön kehittäminen on tärkeää kaikkialla ja kaikilla asuinalueilla. Päämäärätietoinen palvelujen ja toimintojen suunnittelu on välttämätöntä. Jotta eri alueiden toimijat ja asukkaat saavat kokea arjen mielyttäväksi on tärkeää muistaa, että suunnitelmien tulee saavuttaa myös toteutusvaihe. Pelkkä tietoisuus toimintojen puutteesta ja mahdolliset kehityssuunnitelmat eivät kerro alueen kehityksestä eivätkä ne myöskään riitä muutoksen syntymiseen.

Myös Peltosaaressa on 2000-luvulla tehty useita aluekehityssuunnitelmia, joissa on pohdittu tulevaisuudennäkymiä sekä pyritty löytämään asuinalueen moninaisiin on-

gelmiin ratkaisuja. Hämmästyttävää olikin huomata, miten vähän suunnitelmia on lopulta toteutettu käytännössä. On sääli, miten kaupunkien ja kuntien resurssit eivät aina riitä toteutusvaiheeseen asti. On tietysti tärkeää luoda tiettyjä raameja tulevaisuuden kehitykselle, jotta kehitys olisi jouhevaa, yhteneväistä ja muutokset huomioon ottavaa. Silti olisi tärkeää pyrkiä luomaan myös resursseja itse tekemiseen ja toteuttamiseen. Myöskään asukkaille ei ole mielekästä lukea suunnitelmista, jotka saattavat vaikuttaa vasta seuraavaan sukupolveen.

Kuntien ja kaupunkien tulisi pohtia ja huomioida kokeilukulttuurin mahdollisuudet varsinkin asukasosallisuutta ja sosiaalista ympäristöä kehitettäessä. Asukkaita tulisi kannustaa erilaisin keinoin vaikuttamaan omaan asuinympäristöönsä. Kevyt, tehokas ja toimiva asukasosallisuus on parhaimmillaan ilmaista kulttuurin ja toimintojen ylläpitoa. Toimiva asukasosallisuus vaatii kuitenkin riittävät puitteet. Tulevaisuudessa kaupunkien tulisi entistä tehokkaammin tarjota asukkailleen vapaasti käytettäviä toimitiloja sekä materiaaleja kevyeen asukastoimintaan. Liikettä Lähiöön – projekti on esimerkki siitä, miten toteutuskeskeinen kehittäminen saa nopeasti aikaan tuloksia ja toimintoja, joiden vaikutuksista saa nauttia pitkään. Kokeilukulttuurilla voidaan taata jatkuva, pienimuotoinen kehitys, jolla voidaan vaikuttaa asukkaiden kokemuksiin omasta asuinalueesta. Toivommekin esimerkiksi Peltosaaren muraalin tuottavan asukkaille kokemuksen siitä, että he ja heidän asuinympäristönsä on tärkeä ja kehittämisen arvoinen. Kansiin painetut suunnitelmat eivät välttämättä pysty luomaan asukkaisiin samaa tärkeyden tunnetta.

Kuten Tommi Rätyn katutaidetapahtuman puheessaan nosti esiin, tulisi ylhäältä alaspäin rakentuvan kulttuuripalvelujen suunnittelun muututtavan siten, että asukkailla olisi tulevaisuudessa entistä enemmän valtaa päättää, suunnitella sekä toteuttaa erilaisia toimintoja omassa asuinympäristössään.

5.2 Liikettä Lähiöön – 2021

Liikettä Lähiöön – Peltosaari oli asukkaille sekä meille tekijöille monipuolin onnistunut kokonaisuus. Vaikka idea luotiin tyhjästä ja projektin ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen käytettiin paljon aikaa, näemme lopputuloksen monistettavana toimintamallina. Olemmekin kiitollisia siitä, että Liikettä Lähiöön pilotoitiin juuri Peltosaares-

sa. Peltosaari alueena, sen asukkaat sekä projektin yhteistyökumppanit yhdessä mahdollistivat toimivan työskentelyn sekä uusien toimenpiteiden kokeilun ja toteuttamisen. Yhteistyö HUMAKin sekä projektin eri hankkeiden kanssa oli mielestämme erityisen tuottoisaa ja juuri siksi on syytä pohtia, miten konseptia voitaisiin jatkossa hyödyntää muissa vastaavanlaisissa lähiöissä.

Liikettä Lähiöön – konseptin monistettavuuden perusideat ovat seuraavat:

- Oppilaitoksen ja kaupungin sekä sen aluekehityshankkeiden yhteistyö
- Passiivinen asuinalue/lähiö
- Kehitystarve asukasosallisuuden, ympäristön ja toimintojen kehittämiseen
- Tahtotila
- Lupa toimia

Näemme Liikettä Lähiöön – konseptin tulevaisuudessakin oppilaitoksen sekä kaupungin ja sen eri aluekehityshankkeiden yhteistyönä. Varsinkin loppuvaiheen kulttuurituotannon opiskelijoille tämänkaltainen kehitystyö on onnistuessaan riittävän haastava, antoisa sekä mahdollisesti myös tulevaisuudessa hyödynnettävä työkokemus. Vaikka oppilastyön etuna on työn edullisuus, ei sen tule olla perustelu työn kannattavuudelle. Oppilastyön hyötynä on myös oppilaiden rohkeus ja tuoreet ideat, jotka kumpuavat opiskelusta ja opiskelutovereilta. Myös sosionomi ja yhteisöpedagogi opiskelijoille konsepti on perusteltu työharjoittelun tai opinnäytetyön kohde. Liikettä Lähiöön sopii haastavuuden ja työn keston kannalta parhaiten kuitenkin parityöksi, jotta suurempiinkin toimenpiteisiin on riittävästi työvoimaa.

Liikettä Lähiöön –konsepti voidaan monistaa käytännössä mihin tahansa lähiöön, jossa passiivisuus ja toimintojen puute ovat ongelmina. Kun osallistamiselle sekä asuinalueen elävöittämiselle on selkeä tarve, on työ eri sidosryhmille järkevää ja mielekästä. Tärkeintä on alueen päättäjien ja vaikuttajien riittävä tahtotila. Koska Liikettä Lähiöön perustuu toteutuskeskeisyyteen, on kohdealueen yhteyshenkilöillä oltava riittävän korkea halu mahdollistaa osallisuutta edistäviä uudistuksia. Työn tekijöille on mahdollistettava riittävä vapaus toimia ja kokeilla, jotta lopputuloksista saadaan konkreettista hyötyä.

Konsepti ei vaadi suuria rahallisia panostuksia, vaan kyse on enemmän halusta ja kyvystä ottaa vastaan uusia, moderneja ideoita. Mikäli toimintamallia monistetaan, ei kohdealueelle ole tarkoitus tuottaa muraalia ja avointa katugalleriaa. Toimenpiteet tulee räätälöidä aina kohdealueen tarpeiden, mahdollisuuksien, olemassa olevien resurssien sekä ympäristön mukaan. Myös asukaskanta ja asukkaiden mielipiteet tulee vahvasti huomioida jo ideointivaiheessa. Konseptille oleellista on tuottaa eritasoisia osallisuutta kehittäviä toimenpiteitä, joissa kokeilukulttuurin kautta tutkitaan ja havainnoidaan, mitä alueelle jatkossa kannattaa toteuttaa.

Tulevaisuuden Liikettä Lähiöön monistuksilta odotamme innovatiivisia ratkaisuja arjen keskelle. Toimintakokeilujen ei ole tarkoitus turvautua tuttuihin ja turvallisiin menetelmiin, vaan luoda uusia keinoja osallistaa eri alueiden asukkaita. Uusia ideoita kannattaakin ammentaa esimerkiksi ulkomailta, vastaavista suomalaisista asuinalueista tai keksiä kokonaan uusia toimenpiteitä, kuten kokeilukulttuuriin kuuluukin. Pitäisikö kokeilla uutta konseptia kotikirpputoreille tai miltä kuulostaisi pieni siirtolapuutarha keskellä lähiötä? Olisiko mahdollista istuttaa lähiöasukas kaupunkisuunnittelun työryhmään tai voisiko kaupungin kulttuurituottaja löytää vapaaehtoisen työparinsa lähiöasukkaasta? Yhdistyisivätkö monikulttuuristen lähiöiden asukkaat samaan ruokapöytään ruokakarnevaaleilla? Entäpä jos kaupunki tarjoaisi yrittäjille edullisemmat toimitilat passiivisista tai eriytyneistä lähiöistä, mikä vaikuttaisi positiivisesti lähiöiden palvelutarjontaan. Toivottavasti Liikettä Lähiöön – toimintamallia on viiden vuoden päästä monistettu ja muokattu useammassa lähiöissä eri opiskelijoiden ja yhteistyötoimien voimin.

LÄHTEET

Energiayhtiö Loiste 2015. Loiste luo taidetta sähkökaappeihin. Viitattu 21.04.2016.
<https://www.loiste.fi/uutiset/loiste-luo-taidetta-sahkokaappeihin>

Halonen, Katri 2011. Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa. Jyväskylä: Studies in Education, Psychology and Social Research 411.

Helin, Mika 2014. Luvallinen graffiti Helsingissä. ”Meidän kulttuuria ja meidän juttu, kun pääsee tekee...”. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin tutkimuksia 2014:2.

Joronen, Tuula 2009. Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin tutkimuksia 2009:4.

Karisto, Antti 1993. Suburbs and Suburban Life in Helsinki. Teoksessa Anne Haila. Espoo: Helsinki University of Technology.

Karjalainen, Pekka 2004. Uudenlaisia otteita ja kertaustyylejä. Lähiöuudistus 200-ohjelman arvioinnin loppuraportti. Helsinki: Suomen ympäristö 703.

Kokkonen, Juha & Marjaana, Seppänen & Ilkka, Haapola 2009. Lähiöiden kehittäminen Suomessa. Kokemuksia asukkaiden osallistumisesta. Helsingin yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia.

Kopomaa, Timo 2011. Lähiö 2.0 – utopiaa ja totta. Helsinki: KaKe-julkaisu. Viitattu 3.3.2016 <http://docplayer.fi/377252-Lahio-utopiaa-ja-totta-utopiaa-ja-totta-timo-kopomaa-timo-kopomaa-kake-julkaisu-lahio-2-0-a.html>

Korhonen-Wälmä, Ulla & Ruotsalainen, Pirjo 2006. Lähiöprojektin toimintakertomus 2005. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2006/6.

Kortteinen, Matti 1982. Lähiö. Tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Helsinki: Otava.

Koskela, Hille 1997. urbaani territoriaalisuus ja katutilan semiotiikka. Graffitit, valvontakamerat ja katuprostituutio tilan merkitysijöinä. Alue ja Ympäristö.

Lindholm, Arto 2015. Ei-kävijästä osalliseksi. Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lähellä kaupungissa. Hyvä paha lähiö. Viitattu 1.3.2016.
http://www.lahellakaupungissa.fi/paikat/lahio/mika-on-lahio/hyva_paha_lahio/

Lähiöt kaupungin rakentajina. Asumisen ja ympäristön tutkimuksen työpapereita 1/1997. (toim.) Häikiö Liisa. Tampere: Tampereen yliopiston jäljennepalvelu.

Matinlassi, Marianne 2013. Teoksessa Väkevä-Harjula Irene (toim.) Riihimäen Pelto-
saaren kokonaisvaltainen uudistaminen. Esipuhe. Asumisen rahoitus- ja kehittä-
miskeskuksen raportteja 4:2013.

Multanen, Sara 2015. Julkisen tilan taide ja asuinalueiden atmosfääri. Aalto-yliopisto.
Taiteen maisterin opinnäytetyö.

Rauhalampi, Iida 2015. Sähkökaapit katutaiteen näyttämöksi. Sähköyhtiöille taiteen
tukeminen on kilpailuetu. Viitattu 21.04.2016.
http://yle.fi/uutiset/sahkokaapit_katutaiteen_nayttamoksi__sahkoyhtiolle_taideen_tukeminen_on_kilpailuetu/7933334

Riihimäen kaupunki. Hyvän elämän Riihimäki-kysely 2015 tulokset. Viitattu 13.3.2016
<http://www.riihimaki.fi/palvelut/konserni-ja-hallintopalvelut/strategiatyo-3/hyvan-elaman-riihimaki-kysely/v-2015-kyselyn-tulokset/>

Seppänen, Marjaana 2001. Liipolan onni. Asuinalueen sosiaalinen erilaistuminen ja merkitys asukkaille. Helsinki: Palmenia-kustannus.

SitraFund 2012. Kokeilukulttuuri. Viitattu 20.4.2016.
<https://www.youtube.com/watch?v=1YEM2pQQNEc>

Suomen Kulttuurirahasto 2013. Suomalaisten näkemykset kulttuurista 2013. Viitattu 20.4.2016. <https://skr.fi/fi/hankkeet/kulttuuritutkimus>

Turun ensimmäinen taidesähkökaappi maalattiin kymmenen vuotta sitten. Viitattu 1.3.2016. <http://www.turkuenergia.fi/kotitalouksille/ajankohtaista/2014/turun-ensimmainen-taidesahkokaappi-maalattiin-kymmenen-vuotta-sitten/>

Turvallinen kaupunki. Kaupungin tasapainoinen kehittäminen. Viitattu 10.4.2016
<http://www.turvallinenkaupunki.fi/turvallisuusteemat/sosiaalisesti-turvallinen->

elinymparisto/suunnittelun-suuntaviivoja/kaupungin-tasapainoinen-kehittäminen/lahioiden-kehittäminen

Vaattovaara, Mari & Kortteinen, Matti & Ratvio, Rami (toim.) 2009. Miten kehittää lähiötä? – tapaustutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta Helsinki: Suomen ympäristö.

Vesalainen, Suvi 2015. Ratkaistavana: Lähiökysymys. Viitattu 5.4.2016. http://yle.fi/uutiset/ratkaistavana_lahiokysymys/80970

Vilkama Katja & Henrik Lönnqvist & Jenni Väliniemi-Laurson & Tuominen Martti 2014. Erillaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002-2012. Helsingin kaupungin tutkimuksia 2014/1.

Violainen, Jutta 2015. Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen. Cuporen verkkojulkaisuja 26. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö.

LIITTEET
LIITE 1

TERVETULOA TELLUSKADUN KATUTAIDETAPAHTUMAAN 23.4.2016 KLO 11-15

Telluskadun katutaidetapahtuman ohjelma

- Kaupungin valtuuston puheenjohtaja **Tommi Rätty** avaa tilaisuuden klo 11.00 ja paljastaa valmiin seinämaalauksen
- Seinämaalauksen nimetään osallistujien voimin päivän aikana
  - Peltosaari-seura paistaa nälkäisille makkaraa
  - Kierrätys avoinna tapahtuman ajan!
- ”Tärkeät paikat”-lyhytelokuvan ensi-ilta alkaen klo 12
  - Katuliituja lapsille
- Tule jättämään käden jälkesi Peltosaaren katugalleriaan
  - Kahvitarjoilua Taideärrällä

Sekä muuta koko perheen ohjelmaa!
Tapahtuma on avoin ja maksuton.

LIITE 2

Taide muuttaa kadun eläväksi

Iltakävelyllä Peltosaarensaari voi ihailta seinään heijastettuja valokuvia.

Pia Herne
pia.herne@media.fi

RIIHIMÄKI | Joku peltosaarelainen on ottanut sympaattisen kuvan kotirasta Peltosaaren lammen äärellä. Kuvia saattaa somistaa pian ankean harmaata sähkökaappia jossain piian ahuetta. Tai ainakin sen näköväti kaikki ensi viikolla, kun peltosaarelaisten ottamia valokuvia asuinalueestaan heijastetaan liikenteen välikäsi seinään Telluskadulla.

– Kuvia esitellään maanantaista sunnuntaihin iltaisin kello 18–19, jolloin on pimeää ja kuvat näkyvät, kertoo projektiorganisoinnista Eeva Vekki.

Minun Peltosaareni -valokuvakierros on tuottanut jo lähi 50 valokuvaa. Niissä on paljon maisemia tai silmien tavoittamia kauniita yksityiskohtia. Tai kuvia, jossa tehdään Peltosaaresta parempi paikka – kyttin alla lojuu roskia ja kaljapulloja.

– Kevään aikana syntyy myös seinämaalauksia, jotka perustuvat keuhkukemmuksen asema- ja puutalteen päätöksiin. Teoksen ideoijana on riihimäkeläinen taitelijaksi Edwina Goldstone ja toteuttajina peltosaarelaisten itse.

Seinämaalauksia ja sähkökaappien staailminen edustavat katutaiteita, joka on keino

Liikettä lähiohjelmaan

- Minun Peltosaareni -kuvia voi lähettää 28.2. saakka eeva.vekki@riihimaki.fi
- Valokuvien heijastusta Telluskatu 2:n seinään 29.2.–6.3. klo 18–19.
- Katja Peacock vetää Tarinatuokioita Peltosaari-seuran tiloissa 1. ja 8.3. klo 15.
- Seinämaalauksia alulle 9.3.
- Videotyöpajat 13.3.–23.4. Vertajina kuvataiteilijat Sina Riikonen ja Anne Saville. Työpajoissa kaksi kameraa, mutta kuvataiteilija voi omilla ja kännyköillä.
- Kansantanssijat tutustuttavat lapsia ja aikuisia kansantanssiin huhtikuussa.
- Loppuhajonnan Katutaidepahtumassa 23.4.

tuoda silmännäköä kaaraan kaupunkimaisemaan. Samalla ne ovat pysyviä jättä yhdessä tekemisestä.

– Esimerkiksi seinämaalauksen tekoon voivat osallistua kaikenikäiset ja myös suomen kielitaitamattomat, Vekki sanoo.

Sähkökaapit saavat uuden ilmeen lähiohjelmissa.

Eikä siinä vielä kaikki. Nuorille ja aikuisille on tulossa videotyöpajoja, joissa perehdytään videokuvaamisen perusteisiin. Osallistujat pääsevät taitomaan itselleen tärkeitä paikkoja Peltosaarensaariin. Videosta kehitetään keinoja, jolla katutaiteen tempoukset esitellään julkisesti Peltosaaren katutaidepahtumassa huhtikuun lopulla.

Taidearran ikkunasta ohjelmisto kootusti

Katutaide-projekti on esimerkiksi sitä, kuinka Peltosaaren kulttuuritoiminnan elävöittäminen on saatu mukavasti yhteistyökumppaneita.

– Yksin en voi toteuttaa kaikkea, vaan minun tehtäväni on luoda mahdollisuus muille toimijoille toteuttaa ideoitua, Eeva Vekki toteaa.

Katutaide-projekti on itse asiassa kulttuurituottajiksi valmistuvan Mona Laitisen ja Emma Abendsteinin loppu-työ Humanistisessa ammatti-

korkeakoulussa. – Riihimäen teatterin näyttelijän Katja Peacock puolestaan vetää tarinatuokioita Peltosaari-seuran tiloissa ma-

iskuussa. – Suunnitelmassa on myös tuoda Taidearran ikkunaa tv, josta kaikki tapahtumat olisivat nähtävissä.

LIITE 3

Peltosaarensaari iso annos väriloistoa

Katutaidepahtumassa paljastuu, millainen seinämaalauksien porukka syntyi.

Pia Lyy
pia.lyy@media.fi

RIIHIMÄKI | Siinäähän olen minä! Löytymäinen riemu valtaa 23.4. Telluskadun Riihimäellä.

Silloin julkistetaan seinämaalauksen eli muralin, jolle noin 65 ihmistä on antanut kaavansa.

He kaikki kävivät Tanja Petrellin kuvattavana – innostu- saan siitä, että Peltosaaren katukuvaa saa väriä ja energiaa.

– Yksi mies kävi jopa kysymässä, mille paikalle teoksen hän pääsee. Hän lausui, kun kauli olevansa ”numero kuusi”, kertovat Peltosaari-projektin päällikkö Ileri Seitsonen ja kuvataiteilija Edwina Goldstone.

Katutaidepahtuma kutsuu kansaa lauantaan kello 11–15.

Sellä tapaa myös kulttuurituottajapöytäsose: Mona Laitisen ja Emma Abendsteinin. He tekevät Peltosaaren taide- yhteistyösuhteista oppin- näytön Humakiin.

– Esimerkiksi seinämaalauksen valokuvatuottajajoukossa osallistui yli 70 ihmistä, mikä oli monenkertaisesti enemmän kuin osallistumista odotettiin, Abendstein mainitsee.

Kakikoko halusi järjestää jotain, johon kaikki voisivat osallistua.

Seinämaalauksen eli muralin

- Yhteisöllinen katutaideprojekti Riihimäellä Peltosaarensaari keväällä 2016.
- Mukana Riihimäen kaupunki, Peltosaari-projekti, Kulttuurivieritys-hanke, Humak, RTV-yhtymä.
- Suuri murali eli seinämaalauksia syntyi kuvataiteilijalla Edwina Goldstoneen johdolla Telluskadulle liiketilan päällä.
- Siinä on mm. valokuvia ja 236 eriväristä, talkoilla maalattua puukynää.
- Katutaidepahtuma la 23.4. klo 11–15 Telluskadulla.
- Vapaa pääsy: taidepajoja, elokuvia, kierrätystä, makeaa, pop-up-kahvila ym.
- FB: Olohuone Riihimäki

Loppu-työnä liikealan päätöksiä syntyi väriä taide- teoksia.

Katutaidepahtuman avaa kello 11 kaupunginhallituksen pj. Tommi Riity.

Kello 12 saa ensi-iltansa Tärkeät paikat – Anne Saville ja Sina Riikonen tuore lyhyt-elokuva Peltosaaresta.

Taidearran työpajoissa voi tehdä tauluja Telluskadun Katutaidearran, maalata katutaidearran asvahtin tai luoda kuvia Taidearralle.

– Katutaidearran kuka tahansa saa tuoda esille omia ideoita, houkuttelee Eeva Vekki Kulttuurivieritys-hankkeesta.

Peltosaari-seuran Kierrätys ja maahanrakentaminen kello 11–15. Taidearran pop-up-kahvila on auki.

Mona Lahtinen (vas.), Ileri Seitsonen, Eeva Vekki, Edwina Goldstone ja Emma Abendstein ottivat näytteen noin 236 väriloistosta, jotka pääsevät lauantaina paikalleen Peltosaarensaariin uuteen seinämaalaukseen eli muraliin.

Keksi nimi muralille – raati valitsee parhaan

Peltosaarensaariin maalauksen nimi ei ole vielä valittu – mutta ei kauaa.

– Se nimetään Telluskadun katutaidepahtumassa osallistujien voimin. Asukkaat saavat ehdottaa sopivia nimiä tekstille ja raati valitsee parhaan ehdotuksen, Emma Abendstein vinkkaa.

Katutaidepahtumien vastaanotto oli huikea – mukaan tuli väkeä läpi ikäluokkien. Edwina Goldstone sai lämpimän vastaanoton myös Ura-

nuskodissa. Emma Abendsteinin ja Mona Laitisen kysyttiin joga- ja siun- tussuunnittelijaksi: eräs kemosta- luuskaus haluaisi uutta ilmettä

olohuoneeseen ja kylppäriin. Peltosaarensaariin seinämaala- uksia saattaa vielä levitä. Seuraavaksi katse kääntyy mm. asematunneliin.

LIITE 4

Kynätyöpajassa pääsee tekemään muraalia

RIIHIMÄKI | Tänään tiistaina 5.4. pääsee osallistumaan Peltosaaren katutaideprojektiin.

Kello 12–16 TaideÄrrällä pidetään kynätyöpaja, jonne voi mennä yksin, kavereiden kanssa tai koko perheen voimin.

Pajassa maalataan yhdessä muraalia eli seinämaalauksia liikekiinteistön päätyyn. Kaikki materiaalit löytyvät paikan päältä.

Samanlainen paja pidetään torstaina 7.4. kello 15–18, ja silloinkin täydennetään teoksen ylimmän osan puukyniä.

Muraali on kuvataiteilijan **Edwina Goldstonen** suunnittelema. DripWork -työpajassa 11.–12.4. klo 12 alkaen työstetään teoksen keskiosaa ja maalataan liikekeskuksen ulkoseinää.

Varsinainen Peltosaaren katutaidepäivä pidetään 23.4. klo 11–15 Telluskadulla. Silloin seinämaalauksia paljastetaan koko komeudessaan ja annetaan sille nimi.

Muraaliprojektissa ovat mukana Riihimäen kaupunki, Peltosaari-projekti, Kulttuuriviritys-hanke, Humak ja RTV-Yhtymä Oy.

LIITE 5

Uusi muraali kaipaa lisää valokuvia

► Riihimäen Peltosaaren syntyvä suuri muraali eli seinämaalauksia tarvitsee lisää ihmisten valokuvia.

Nyt etsitään yksittäisiä henkilöitä ja pieniä ryhmiä, jotka voisivat astua kameran eteen.

Sinne voi mennä yksin, ystävän tai perheen kanssa.

Ketään ei tunnusteta valmiista seinämaalauksesta, mutta kuvat ovat tärkeä osa työtä.

Keskiviikkona 9.3. kello 18 TaideÄrrällä saa lisää tietoa suunnitelmista ja niiden etenemisestä. Valokuvaukseen voi ilmoittautua mm. s-postilla liikettalahioon@gmail.com.

LIITE 6

PELTOSAAREN MURAALI

Riihimäen seudun asukkaat, käyttäjät sekä media ovat lämpimästi tervetulleita osallistumaan Peltosaaren murallin eri työvaiheisiin.

Asukkaita osallistava ja Peltosaaren katukuvaa elävöittävä muraali eli seinämaalauksen projekti on käynnistynyt Riihimäen Peltosaareissa. Riihimäkeläisen taiteilijan Edwina Goldstonen suunnittelema muraali osallistaa alueen asukkaita ja käyttäjiä kolmessa eri vaiheessa. Muraali rakentuu eri elementeistä, jotka valmistuvat huhtikuun aikana eri työpajoissa. Ensimmäisessä työpajassa, jossa valmistui teoksen alin kerros valokuvattiin runsaasti alueen asukkaita.

Muraalin tulevat työpajat Peltosaaren TaideÄrrällä:

Kynätyöpaja 5.4.2016 klo 12- 16 ja 7.4.2016 klo 15-18

Työpajassa maalataan yhteisvoimin murallin ylimmän kerroksen puukyniä. Työpaja sopii kaiken ikäisille ja kaikki tarvittava materiaali sekä työkalut löytyvät paikanpäältä. Tule maalaamaan kyniä yhdessä, työkavereiden tai perheen kanssa!

Drip work-työpaja 11.4.2016 ja 12.4.2016 klo 12->

Työpajassa työstetään murallin keskiosaa opastetusti taiteilijan kanssa. Tässä työpajassa pääset jättämään oman jälkesi lopulliseen teokseen. Maalaamme yhdessä Telluskatu 2 rakennuksen ulkoseinään, varaudu siis sään mukaisesti. Tartu pensseliin tai tule seuraamaan kun muraali valmistuu!

Peltosaaren katutaidepäivä 23.4. klo 11-15

Peltosaareissa Telluskadulla vietetään katutaidepäivää, jonka aikataulu paljastuu lähempänä, mutta luvassa ohjelmaa ja tekemistä koko perheelle. Tapahtumassa paljastetaan valmis muraali sekä nimetään teos yhdessä osallistujien kesken.

Olet lämpimästi tervetullut tuomaan pienen tai suuren panoksesi Riihimäen kaupunkikehittämiseen!

Yhteistyössä: Riihimäen kaupunki, Peltosaari-projekti, Kulttuuriviritys-hanke, HUMAK ja OKM

LIITE 7

Liikettä Lähiöön- projekti

Asukkaita osallistavia toimenpiteitä huhtiikun loppuun asti.

Tavoitteena:

aktivoida asukkaita
kannustaa asukkaita vaikuttamaan omaan asuinalueeseensa
piristää katukuvaa
järjestää tapahtumia
osallistaa asukkaita ja toimijoita

Liikettä Lähiöön on tähän mennessä toteuttanut Peltosaaren katugallerian ja Minun Peltosaaren valokuvakeräyksen. Tulevia toimenpiteitä on ainakin muraalia ja katutaidetapahtuma. Lisää toimintaa Peltosaaren kehitellään kevään aikana!

Osallistu ensimmäiseen valokuvaukseen 15.3.2016

Lisää tietoa **Liikettä Lähiöön-Peltosaari** facebook sivuilta tai sähköpostitse **liikettalahioon@gmail.com**

LIITE 8

KUTSU VALOKUVANÄYTTELYYN

Ilmiöviikolla Peltosaaren koulun oppilaat osallistuivat Liikettä Lähioon järjestämään Minun Peltosaaren-valokuvakeräykseen. Oppilaiden sekä muiden Peltosaaren asukkaiden ottamia kuvia heijastetaan Telluskatu 2 rakennuksen ulkoseinään 29.2. - 4.3.2016.

Tervetuloa katsomaan Peltosaarelaisten omaa ulkoilmanäyttelyä! Kuvia heijastetaan iltaisin klo 18-19.

Osallistu myös koko perheen kanssa Taideärrällä 9.3.2016 klo 18.00 järjestettävään työpajaan, jossa pääsette yhdessä taiteilijan kanssa ideoimaan ja toteuttamaan Peltosaareen nousevaa muraalia.

Lisää infoa valokuvanäyttelystä ja muraalista löydät Liikettä Lähioon –Peltosaari facebook-sivuilta!

LIITE 9

Peltosaaren katukuvaa piristää pian
seinämaalaus Telluskadulla!

Etsimmekin nyt yksittäisiä henkilöitä ja pieniä
ryhmiä valokuvattavaksi! Tule mukaan yksin,
ystäväsi tai perheesi kanssa.

Valokuvat tulevat olemaan osana muraalia,
mutta yksittäiset henkilöt eivät tule olemaan
tunnistettavissa. Tässä hieno tilaisuus olla
mukana kehittämässä Peltosaaren katukuvaa.

Tervetuloa valokuvattavaksi

15.3.2016 klo 13-16

tai

22.3.2016 klo 13-16

TaideÄrrälle (Telluskatu 3)

LIITE 10

SEINÄMAALAUUS PELTOSAAREEN

Peltosaaren katukuvaa piristää pian seinämaalaukset Telluskadulla! Mikäli haluat olla mukana toteuttamassa seinämaalausta, olet lämpimästi tervetullut TaideÄrrän tiloihin kuulemaan lisää seinämaalauksen teosta, tulevan kevään tapahtumista sekä mahdollisuuksista osallistua muihin kulttuuritempauksiin. Ota ystäväsi, perheenjäsenesi tai vaikkapa työkaverisi mukaan!

Järjestämme työpajoja pitkin kevättä, missä osallistujien avulla seinämaalaukset valmistuu.

Ensimmäinen työpaja järjestetään

9.3.2016 klo 18.00

Peltosaaren Taideärrällä (Telluskatu 3)

Tarjolla kahvia ja pullaa.

LIITE 11

PELTOSAARI MURAL PAINTING

Peltosaari will get it's own mural to add color and variation to the street scene.

Welcome to a workshop where we will discuss more about the mural and upcoming events in Peltosaari. There will be workshops throughout the spring where with the help of the participants the mural will be completed together. Come with a friend, neighbor or family member!

The first workshop will be on

9.3.2016 at 18:00

Peltosaari Taideärrä (Telluskatu 3)

Opetus- ja kulttuuriministeriö

